

AUGUST KOVAČEC

Razred za filološke znanosti

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, HR-10000 Zagreb

august.kovacec@inet.hr

SKLONIDBA IMENICA U GOVORU JESENJA

Govor dijela Župe Jesenje i Općine Jesenje pripada području arhaičnih kajkavskih govora Žagorja i doline rijeke Bednje. U ovom se radu prikazuje sustav sklonidbe imenica u tome govoru prema tri roda (muški, ženski, srednji), prema dva broja (jednina i množina) te prema šest padeža (nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, lokativ, instrumental). U akuzativu jednine muškoga roda također se izražava i razlika između imenica za „živo“ i imenica za „neživo“. U načelu se skup značenja i funkcija rod, broj i padež (eventualno i „živo“/„neživo“) izražava padežnim dočetcima (nastavcima), ali valja voditi računa o tome da je riječ o govoru s četiri melodijska (tonska) naglasaka (tromi, dugosilazni, akut i dvovršni naglasak), bilo da naglasak dolazi na osnovi ili na padežnom dočetu. Ovisno o tome s kojim se naglaskom kombinira, padežni dočetak može označavati drugačiji skup padežnih značenja (ili drugu varijantu padežnoga izraza). Analizom građe utvrđeno je devet skupina imenica za muški rod, sedam skupina za srednji rod te za ženski rod pet skupina za *a*-sklonidbu (ili imenice ženskoga roda *e*-deklinacije) i tri skupine za *i*-sklonidbu. Na kraju se rada u tabličnom prikazu rezimiraju sve sheme kombinacijâ deklinacijskih dočetaka i naglasaka koji se s njima kombiniraju.

1. Uvod

Ovaj rad nastoji opisati sustav sklonidbe imenica u kajkavskom govoru kakav je u uporabi u najvećem dijelu područja Župe Jesenje (sa sjedištem u Gornjem Jesenju; župa postoji od druge polovice 18. st.) i Općine Jesenje (sa sjedištem također u Gornjem Jesenju). U Gornjem Jesenju je i osmogodišnja škola za cijelo područje općine. Govor Donjega Jesenja (oko 350 stanovnika), Gornjeg Jesenja (oko 900 stanovnika) i Brda (službeno Brdo Jesenjansko, iako bi, prema obliku pridjeva u mjesnom govoru *jesejônski*, adekvatniji bio lik B. Jesenjansko ili B. Jesejansko; oko 70 stanovnika) može se, unatoč određenim malobrojnim

razlikama od naselja do naselja, smatrati jedinstvenim govorom, ali je ovaj prikaz nastao ponajprije na građi prikupljenoj iz govora Donjega Jesenja, a samo povremeno i iz ostalih dijelova. Treba također navesti da je govor Lužana (Lužana Zagorskih; oko 130 stanovnika), iako taj skup zaselaka ulazi u sastav i Župe Jesenje i Općine Jesenje na njezinu sjevernom rubu, bliži bednjanskomu tipu govora. Govor Koprivnice Zagorske, koja je od Donjeg Jesenja udaljena oko dva kilometra, kao i govor nedalekog zaselka Vincelji, po svojim je značajkama znatno bliži govoru Đurmanca. I govor Cerja Jesenjanskog (tj. C. Jesenjanskog ili C. Jesejanskog; oko 150 stanovnika) pokazuje stanovite afinitete s bednjanskim govorom. Život stanovništva odvija se u niz zaselaka (s 10 do 20 kućanstava), u izdvojenim manjim skupinama kućanstava ili u posve izdvojenim kućanstvima. Stanovništvo se bavi (sitnim) poljodjelstvom za vlastite potrebe, a u Donjem Jesenju opstanku je pridonosilo i iskorištavanje šuma, posebno proizvodnja ogrjevnoga i građevnoga drva. Još u međuratnom razdoblju, osobito pak nakon II. svjetskoga rata, velik dio stanovnika i Donjeg i Gornjeg Jesenja bio je zaposlen u industriji (tekstilnoj u Žutnici kod Krapine, drvnoj u Đurmancu) te u rudarstvu (rudnik ugljena u Strahinju kod Krapine). No, od kraja 1970-ih i industrija i rudarstvo počeli su propadati pa je velik dio stanovnika koji svoje osnovne potrebe nisu mogli osigurati radom u poljodjelstvu potražio zaposlenje u većim središtima, npr. u Zagrebu, u Sloveniji, u Austriji ili u Njemačkoj. U posljednjih nekoliko desetljeća broj stanovnika Općine, posebno u njezinim rubnim dijelovima, znatno se smanjio, a neke izolirane kuće i mali zaselci potpuno su napušteni. Od stanovnika koji su ostali, velik broj radno sposobnih, uz rad na sitnom seoskom gospodarstvu, svakodnevno odlazi iz Donjeg Jesenja na posao u Krapinu, Đurmanec, Krapinske Toplice, Stražu i dr.

Sve do kraja 1980-ih mjesni je govor ostao razmjerno stabilan i njime su se svi stanovnici služili u međusobnoj svakodnevnoj komunikaciji. Među srednjim i mlađim naraštajem stanovnika danas svi imaju barem osmogodišnju školu (pa se svi mogu služiti prihvatljivim oblicima standardnoga jezika), svakodnevno su prisutni radio, televizija i mrežni oblici komunikacije. Jedan dio stanovnika svakodnevno je u doticaju sa stanovnicima iz susjednih mjesta s kojima komunicira, odrasli iz Donjeg Jesenja, dok su na poslu, ostavljaju djecu u vrtiću u Krapini. Djeca iz sela više se svakodnevno ne druže goneći krave na pašu, ne pješače zajedno do škole u Gornjem Jesenju jer ih u školu i kući prevozi minibus. Kod kuće, više nego družeći se s vršnjacima trčeći za loptom po livadi ili po dvorištu, sjede za tabletom ili pred televizorom. Zbog svega toga utjecaj standardnoga jezika i lokalne prigradske *koine* je stalan, a sve to ima utjecaja i na mjesni govor. Stanovnici se svojega govora nisu stidjeli (iako su im se zbog govora stanovnici iz okolnih mjesta znali rugati), ali je odavna u komunikaciji izvan mjesta (na proštenjima, na sajmovima i sl.) i kod stanovnika Jesenja bila u

uporabi svojevrсна prigradska kajkavska *koine* u kojoj su govornici izostavljali pretjerano naglašene mjesne govorne značajke, posebice u fonetici (npr. naglašeno /-a-/ u susjedstvu nazala više ne postaje /-o-/ kao što je to u njihovu govoru; mjesto akuta na kraju riječi dolazi dugosilazni, npr. *Jeseňã* se ostvaruje kao *Jeseňê*; dvosložni i dvovršni naglasak zamjenjuje se ili tromim ili akutom, npr. *kŭpil sam si kuõna* postaje ili *kŭpil sam si kõna* ili *kŭpil sam si kõna*; jako izražena prejutacija i prelabijalizacija kod diftongoida /ie/ i /uo/ ili se radikalno ublažava ili potpuno nestaje i sl.). Iako se i danas unuci koji su odrasli s djedom i bakom, dok su im roditelji bili na poslu, još svakodnevno služe tradicionalnim oblikom mjesnoga govora, primjećuje se da ne poznaju neke elemente rječnika koje je, zajedno s predmetima, pomela civilizacijska preobrazba (koja, N. B., ne znači uvijek napredak). To se osobito odnosi na neke pojmove iz područja poljodjelskih poslova i alata. Njihovi vršnjaci, koji su pohađali vrtić u Krapini pa onda školu u Jesenju, služe se oblikom govora u kojem dolazi do stalnih interferencija s lokalnom kajkavskom *koine* (pa i sa standardnim jezikom), a ponekad i potpuno zanemaruju značajke mjesnoga govora. Sve češće i supruge dolaze iz mjesta izvan Jesenja. Gotovo redovito, kada osjete da sugovornik nije i njihov sumještanin (pa bio on i kajkavac), govornici ostavljaju po strani glavne značajke svojega lokalnog govora pa ni dijalektolog koji dođe napraviti kratku anketu ne može biti siguran da je dobio „prave odgovore“ (odnosno odgovore kakve je očekivao). Zbog velikih sociolingvističkih promjena koje su se dogodile nakon početka 1980-ih, ovaj opis više prikazuje stanje govora iz 1960-ih i 1970-ih nego današnje stanje.

Ovaj prikaz nije nastao na temelju jednokratne ankete po načelima lingvističke geografije (za potrebe izradbe osobito jezičnih atlasa) niti na temelju anketa tijekom određenoga kraćeg razdoblja. Najvećim dijelom nije nastajao (barem ne u početku) ni na temelju odgovora na unaprijed pripremljena pitanja. Tijekom 1960-ih napravio sam za govor Donjeg Jesenja anketu (odgovori na približno 700 pitanja) za jednoga američkog slavista, a stariji kolega koji me za to zamolio rekao mi je da prethodno svakako moram pročitati Ivšića (iz 1936.) i da ne zapisujem ono što očekujem nego ono što čujem. Iako sam imao već nešto iskustva s anketama među govornicima romanskih idioma na teritoriju bivše države, rezultati ispitivanja govora iz mojega djetinjstva ostavili su mi puno nedoumica na koje sam poslije djelomično uspio naći odgovore u razgovorima s kolegama lingvistima, osobito s kroatistima dijalektolozima. No, upravo te nedoumice ponukale su me da za redovitih boravaka u Donjem Jesenju zapisujem ono što ljudi govore u spontanoj komunikaciji (bez postavljanja pitanja). Tako sam tijekom približno četvrt stoljeća na papirićima bilježio riječi, rečenice, kratke tekstove. Građe se tijekom godina nakupilo toliko da sam je krajem 1980-ih počeo razvrstavati po abecedi kako bi bila iskoristiva. Od kraja 1980-ih moji

su se odlasci u Donje Jesenje prorijedili, ali sam i dalje zapisivao novu građu i provjeravao stare zapise (kada nije bilo drugoga rješenja, pomoću pitanja). Od 2010. do 2012. ukupnu sam građu prepisao na kartice i složio po abecedi za rječnik. U potonjim provjerama zapisane građe (kadšto i telefonom) posebno sam se čuvao pitanja koja sugeriraju odgovore.

1.1. Fonološke osobine mjesnoga govora Jesenja

U zapisivanju građe (pa i u ovom radu) služio sam se vlastitim sustavom zapisivanja (transkripcije). Od suglasnika, šuštava zvučna afrikata bilježi se znakom /ǵ/, palatalni lateral znakom //i/ i palatalni nazal znakom /ĩ/. Na kraju riječi (osim za prijedloge, za koje se u tekstu bilježe asimilacije prema početku iduće riječi) bilježi se razlika između bezvučnih i (etimološki) zvučnih suglasnika (okluziva, afrikata i frikativa) ispred pauze. Kada se završni suglasnik prijedloga nađe ispred istovjetnoga suglasnika imenice, on mu se asimilira po zvučnosti (*pat knīgu* ‘pod knjigu’, *pad jāšļi* ‘pod jaslje’, *pad zǣmļu* ‘pod zemlju’, *nat hīžu* ‘nad kuću’, *nat hīžu* ‘nad kućom’, *nad gōšku* ‘nad gusku; nad guskom’, *k stuōlu* ‘k stolu’, *g zīdu* ‘k zidu’ i sl.). Ako se nađe pred istovjetnim suglasnikom iduće riječi (imenice), on se može (prema potrebi) izgovarati ili produljeno ili pak u izgovoru posve nestati pa se takav suglasnik bilježi u zagradama, a iza suglasnika je točka, npr. (s.) *sǣstru* ili (s.) *sastrō* ‘sa sestrom’, (z.) *zīda* ‘iz ili sa zida’, (z.) *zdēlǣ* ‘iz zdjele,’ (z.) *zdiēlu* ‘sa zdjelom’. Inače se u primjerima za deklinaciju (radi lakše identifikacije padeža) obično u zagradi navode neki prijedlozi ispred lokativa i ispred instrumentala imenica.

Mjesto slijeda naglašeno /æ/ i /r/ (-/æʀ/-) pod naglaskom, u nenaglašenom (prednaglasnom) položaju realizacije vokala mogu ići od [ə] do [a] (dakle od [əʀ] do [ar], a varijante ovise ili o tempu govora ili o individualnim navikama pa tako prema *tǣrbuh* ‘trbuh’, *kǣrv* ‘krv’ u nenaglašenim slogovima dolazi *tarbūha* ili *tǣrbūha*, *karvāvi* ili *kǣrvāvi*. Takav nenaglašeni vokal bilježi se u zagradi kao (a): *t(a)rbūha*, *k(a)rvāvi* (takvo [əʀ] neki čuju kao slogotvorno [r]).

Zbog funkcionalnih razloga, a ne zbog osporavanja stanja u drugim govorima ili pak, u prošlosti, stanja i u samom govoru Jesenja, bila je nužna fonološka reinterpretacija sustava melodijskih (tonskih) naglasaka. Tako se slijed prednaglasna dužina i tromi interpretira kao dvosložni i dvovršni naglasak (bilježi ga se pomoću ˇ). Naime, pod tromim iza (nekadašnje) prednaglasne dužine dolazi isključivo nenaglašeni inventar samoglasničkih fonema, a pod (nekadašnjom) prednaglasnom dužinom dolazi puni sustav naglašenih samoglasničkih fonema. Takav je razvitak u skladu s postupnim uklanjanjem oksitoneze pa na apsolutnom kraju riječi mogu doći (u razmjerno rijetkim primjerima) samo tromi (iznimno) te dugosilazni i akut. Govor ima dakle četiri melodijska (tonska) naglasaka (˘, ˘˘, ˇ, ˇ˘), pa

umjesto sustava s tri naglasaka i prednaglasnom dužinom (Ivšić 1936: 70; Brozović 1988: 91–93; Lončarić 1996: 39 et passim) govorimo o četveronaglasnom sustavu bez prednaglasne dužine (Kovačec 1989: 19). Ako sve ovo uzmemo u obzir, uobičajeno bilježenje pomoću triju naglasaka i prednaglasne dužine potpuno se podudara – uz dužnu funkcionalnu (fonološku) reinterpretaciju – s našim bilježenjem pomoću četiriju naglasaka (dakako, prednaglasna dužina ispred tromoga automatski se preispisuje kao dvosložni dvovršni naglasak). Za diftongoidnu realizaciju dugoga /e/ i dugoga (zatvorenoga) /o/ (tj. /ē/ i /ō/ u kombinaciji s dugosilaznim, s akutom i s dvosložnim i dvovršnim naglaskom) upotrebljavaju se znakovi /ie/ i /uo/, koji ne dolaze u kombinaciji s tromim, ali istodobno ni (snažno) prejetirani ili pak prelabijalizirani elementi (ovoga govora) ne dolaze ni pred kojim niti iza kojega drugoga samoglasnika osim ispred /e, o/ (čak i ime Austrije u mjesnom se govoru, zbog nepostojanja diftonga, ostvaruje kao *Astrija*, a danas sveprisutni *auto* imenuje se u mjesnom govoru najčešće *alta*). To znači da je svaki od ovih diftongoida ostvaraj jedinstvenoga fonema, a ne slijed poluvokalnog i vokalnog fonema. Pod tromim naglaskom fonemski inventar, odnosno njegove manifestacije jesu /i, e, æ, a, o, u/, a pod dugosilaznim, pod akutom i pod dvosložnim naglaskom samoglasnički je inventar /i, ie, æ, a, o, uo, u/. Takav je sustav vrlo blizak samoglasničkom sustavu Svetoga Križa Začretja (Brozović i Lisac 1981: 315). Dok su [e] i [ie] kombinatorne varijante istoga fonema u kombinaciji s različitim naglascima, dugi /ō/ (s dugosilaznim, s akutom kao i s dvosložnim naglaskom) te /uo/ (s istim takvim naglascima) različiti su fonemi, tj. pored fonema /uo/ sa spomenutim naglascima usporedno, kao opreka, dolazi i dugi /ō/ (npr. *môрати* ‘mariti’ ~ *muôрати* ‘morati’; *môst* ‘mast’ ~ *muôst* ‘most’; *gôsti* ‘gusti’ ~ (z) *guôsti* ‘(sa) svadbe’; *kôpal* ‘kupao’ ~ *kuôpal* ‘kopao’). No, u kombinaciji s tromim ta se opreka neutralizira.

Slično tomu fonem /o/ ([o, ô], za razliku od fonema /uo/ [o, uo]), u nenaglašenom položaju postaje /u/ (usp. N jd. *klôp* ‘klupa’, G jd. *klôpi*, L jd. /na/ *klôpi*, ali D mn. *klupâm*, I mn. /s/ *klupmî*; *môčati* ‘šutjeti’, prez. *mučîm*). Kako u nenaglašenom položaju dolazi do neutralizacija, u slogovima ispred naglasaka mogu doći samo četiri samoglasnika /i, e, a, u/ (kod pojedinih govornika postoji također sklonost da se, i umjesto /e/ pod naglaskom, u prednaglasnom položaju ostvaruje samo /a/). U zanaglasnom je položaju pet samoglasnika /i, e, æ, a, u/, s tim da je i u tom položaju broj fonema manji u zatvorenim slogovima ako se ne radi o gramatičkim dočetcima. To ima za posljedicu svojevrsno akanje, tj. mjesto naglašenih /æ, a, uo/ pred naglaskom dolazi samo /a/ (usp. *puôtek*, *patôka*, /na/ *patuôku*; *mædved*, *madvéda*, /z/ *madviêdi*; *bæčati* ‘derati se, vikati’, prez. *bačîm*, *hadîti* ‘hodati’, prez. *hôdim*, *gavarîti*, prez. *gavôrim* itd.). Slično tomu mjesto opreke /o/ ~ /u/ pod naglaskom, u prednaglasnom položaju dolazi, kao što smo vidjeli, samo /u/ pa u prednaglasnom položaju imamo samo foneme /i, e, a, u/.

U vokalizmu još treba spomenuti prelazak naglašenoga fonema /a/ u /o/ ([o, ɔ]) ispred nazala ili pak iza nazala ili suglasničke skupine s nazalom, npr. *sōme* ‘samo’, *rōma* ‘rame’, *mōle* ‘malo’, *mlōdi* ‘mladi’, *mrōmļa* ‘mrav’ itd. Odatle i alternacije među vokalima u riječima kada su one naglašene ili kada su nenaglašene (usp. za druge kajkavske govore neutralizacije i alternacije, osobito Zečević 1993: 65–74 et passim). Prema *znôm*, *znôš*, *znô* itd. pod naglaskom, kada je glagolski oblik nenaglašen, imamo *ně znam*, *ně znaš*, *ně zna* itd. Dobar su primjer i oblici glagola *dāti*, gdje uz *dōm*, *dōmæ* imamo *dāš*, *dā*, *dātæ*, *dāju* (jer u susjedstvu nema nazala), ali kada je glagol nenaglašen, imamo samo *ně dam*, *ně daš*, *ně da*, *ně damæ* itd. Inače se /a/ ostvaruje kao srednji otvoreni (ni prednji ni stražnji) vokal.

Prema Ivšičevoj klasifikaciji kajkavskih govora, govor Jesenja (kao i govor Bednje) može se svrstati u konzervativnu skupinu kajkavskih govora, ili točnije u arhaičnu kajkavsku skupinu kako se govori u Međimurju, u Zagorju i na manjem području između rijeke Save i Kupe, na Savi zapadno od Zaprešića i sjeveroistočno od Samobora, na Kupi između Karlovca i Ozlja (Ivšić 1936: 70, 80, 83; Brozović: 1988: 92; usp. i Lončarić 1996: 141–148). I zemljopisno i po svojim značajkama govor Jesenja nalazi se na polovici puta od Začretja do Bednje. Nakon ovih nekoliko nužnih preliminarnih napomena u ovom se radu izbjegavaju izravna arealna i dijakronijska razmatranja, a pozornost je usredotočena, koliko je to moguće, isključivo na opis stanja u govoru ponajprije tijekom 1960-ih i 1970-ih godina. Pri usustavljanju građe od velike mi je pomoći bilo nekoliko studija za kajkavski općenito ili pak za druge dijelove kajkavskoga područja (Lončarić 1996: 97–103; Celinic 2000, 2011; Maresić 2018: 14–58; Marinković 2018: 135–154). Ipak, radi mogućnosti uspoređivanja arealno bliske građe, posebno sam u prikazu nastojao pratiti građu koju je za bednjanski izložio Jedvaj (1956: 295–304). Naime, bez obzira na prvi dojam posvemašnje iznimnosti, upravo neobičnosti bednjanskoga govora (ponajprije zbog osebuje fonologije i fonetike), u fonologiji (posebice u vokalizmu) bednjanski pokazuje vrlo sustavne podudarnosti s govorom Jesenja, a u morfologiji i leksiku, barem u načelu, stanovito starije stanje.

2. Imenice

I u govoru Jesenja imenice se razvrstavaju u tri roda, muški, ženski i srednji, i sklanjaju u skladu s tim. Ovisno o svojoj funkciji u rečenici imenice se, u jednini i u množini (kratice jd. i mn.), sklanjaju prema šest padeža: nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, lokativ, instrumental (odgovarajuće kratice: N, G, D, A, L, I). Za imenice muškoga roda još treba voditi računa o razlici (u akuzativu jednine) između imenica za „živo“ (za osobe, životinje, bića – ali ne i za biljke) te imenica za „neživo“ (za stvari i tvari, dijelove tijela, pojave i sl., ali i za biljke ako su imenice muškoga roda). Dok imenice muškoga roda kojima se označuje „živo“ imaju za akuzativ jednine oblik jednak genitivu, one kojima se označuje „neživo“ (odnosno ne-osobe, ne-životinje, ne-bića muškoga gramatičkog roda) imaju oblik jednak nominativu.

I u jednini i u množini padeži se izražavaju dočetcima (nastavcima), ali oni sami po sebi nisu puni označitelj (izraz) padežnih morfema. Naime, za pojedine skupine imenica padežni se dočetcima kombiniraju s određenim prozodijskim shemama (tipovima melodijskoga naglasaka) za pojedine padeže ili pojedine skupine padeža, i to najčešće na označitelju osnove (obično na prvom ili na drugom slogu osnove ispred dočetka), a kadšto i na dočetnom označitelju padežnoga morfema (nastavka). Kombinacijom padežnoga dočetka i određenoga naglasaka izražava se padežno značenje imenice. Osim u slučajevima kada je na nastavku, na osnovi naglasak (uz rijetke iznimke, npr. skupine tipa *mãdved*, *fũrek*) najčešće ostaje na istom slogu i u jednini i u množini (kolonalno ili stupčano naglašavanje, bez obzira na moguće različite akcente u istoj koloni ili stupcu – to su imenice sa stalnim naglaskom). Zbog nužne funkcionalne reinterpetacije prednaglasne dužine ispred tromoga naglasaka (u slogu s tzv. prednaglasnom dužinom dolazi puni inventar naglašanih vokala, a pod tromim iza prednaglasne dužine dolazi samo inventar nenaglašanih vokala), za ta je dva sloga karakterističan dvosložni i dvovršni (dugosilazno-kratkouzlazni, ili dugosilazno-kratkosilazni) naglasak. Naravno, u govoru Jesenja dvosložni (i dvovršni) naglasak posljedica je razvitka nekadašnje prednaglasne dužine ispred sloga s tromim naglaskom. Valja voditi računa i o drugim pojavama kao što je npr. nepostojano *-e-* u nominativu jednine nekih imenica muškoga roda ili pak u genitivu množine nekih imenica ženskoga (te rjeđe srednjega) roda (radi dokidanja nekih suglasničkih skupina na kraju riječi), zatim o palatalizaciji // ispred *-e* i *-i* (ili ispred nepostojanog *-e-*) i sl.

Uzorak sklonidbe imenica za „živo“ (i bez nepostojanoga *-e-* u N jd.):

Jd. *diêdek, diêdeka, diêdeku, diêdeka, (pri) diêdeku, (z) diêdekam;*

Mn. *diêdeki, diêdekav, diêdekam, diêdekæ, (pri) diêdeke, (z) diêdeki.*

Uzorak sklonidbe imenica za „neživo“ i s nepostojanim *-e-* u N. jd.:

Jd. *pâlec, pâlca, pâlcu, pâlec, (na) pâlcu, (s) pâlcam;*

Mn. *pâlci, pâlcav, pâlcam, pâlcæ, (na) pâlce, (s) pâlci.*

Kao što pokazuje primjer *pâlec*, u sklonidbi treba voditi računa i o drugim glasovnim promjenama u određenim fonološkim kontekstima, kao što je npr. palatalizacija fonema */l/* ispred fonema */e/*. Primjeri koji se ovdje navode ne pretendiraju na to da tvore iscrpan popis.

Osim imenice *diêdek* ‘djedica; starčić’ prema ovom se tipu sklanjaju još i: *cûcek* ‘penisić’ (osobito u govoru djece; ima akuzativ kao za „živo“), *gægač* ‘džepni sklopivi (seljački) nožić’, *hláčňak* ‘remeni za hlače’, *kuômen* ‘udubina ispod krušne peći, ili ispod štednjaka, u kojoj se drže drva za loženje; (kamena) katarakta na vodenom toku’, *kaluôvrat* ‘kolovrat’, *karûžňak* ‘spremište (hambar) za čuvanje kukuruza u klipovima’, *krâvar* ‘čuvar krava’, *krûhek* ‘krušac; kruščić’, *kuôčak* ‘kotac’, *kûrňak* ‘kokošinjac’, *lâjbec* ‘prsluk’, *mæľňak* ‘savijača punjena smjesom s kukuruznim brašnom’, *mľinar* ‘mlinar’, *palâžar* ‘čestitar ili prvi posjetitelj kuće na božićne ili novogodišnje blagdane’, *pûtar* ‘izrađivač ili nosač brenti’, *pîcek* ‘pile’, *rîbaž* ‘ribež’, *rîbňak* ‘ribnjak’, *sîrek* ‘mali sir’, *sîtar* ‘izrađivač sita (i prezime *Sîtar*)’, *slivňak* ‘šljivik’, *spâšnik* ‘pašnjak’, *sukâlnik* ‘drveni valjak za razvlačenje tijesta’, *svitňak* ‘svitnjak, gaćnik’, *škuôlnik* ‘učitelj, nastavnik’, *šuôštar* ‘postolar’, *taľiêžňak* ‘željezna šipka (klin) kojom se sa strane zatvara jaram kada je govedo upregnuto’, *zdiêľňak* ‘polica ili ormar za posuđe’, *žâkľec* ‘(platnena, jutena) vrećica’, *žuôhar* ‘žohar’. Po ovom se tipu sklanjaju i neke mjesne inačice osobnih imena muškoga roda, npr. *Drâšek* (Andrija), *Drâgač* (Dragutin), *Îvač* (Ivan), *Îmbrek* (Emerik), *Juôžek* (Josip), *Môtač* (Matija), *Pætrek* (Petar), *Rûdač* (Rudolf), *Slâvač* (Vjekoslav) i dr.

Primjeri imenica s nepostojanim *-e-* u nominativu jd.: *aplâček* (G jd. *aplâčka*) ‘oplećak’, *buôgec* (G jd. *buôkca*) ‘prosjak; bogalj; sirotan’, *lažľivec* (G jd. *lažľifca*) ‘lažljivac’, *pagariêľec* (G jd. *pagariêľca*) ‘pogorijelac (i nadimak *Pagariêľec*)’, *pâlec* (G jd. *pâlca*) ‘palac’, *pundiêľek* (G jd. *pundiêľka*) ‘ponedjeljak’, *sm(a)rdľivec* (G jd. *sm(a)rdľifca*) ‘smrdljivac’, *svadľivec* (G jd. *svadľifca*) ‘svadljivac’, *t(a)rguôvec* (G jd. *t(a)rguôfca*) ‘trgovac, prodavač’, *vûjec* (G jd. *vûjca*) ‘ujak’, *zâjec* (G jd. *zâjca*) ‘zec’, *žalôdec* (G jd. *žalôca*) ‘želudac’, *žâľec* (G jd. *žâlca*).

2.1.2. Druga skupina

U ovoj skupini u svim padežima jednine i množine akut (◌̌) ostaje na istom slogu.

Jd. *ciěňak, ciěňaka, ciěňaku, ciěňak, (h) ciěňaku, (s) ciěňakam;*

Mn. *ciěňaki, ciěňakav, ciěňakam, ciěňakæ, (h) ciěňake, (s) ciěňaki.*

Po ovom se uzorku sklanja svega nekoliko imenica: *ciěňak* ‘vjedro za pripremu hrane za svinje’, *huđľňak* ‘željezni klin za spajanje jarma pomoću verige na rudo’, *priěvňak* ‘kum na svadbi’, *stuđľňak* ‘stolnjak’.

2.1.3. Treća skupina

U ovoj skupini tromi naglasak (◌̌) ostaje na istom slogu u svim padežima jednine te u N, D i A mn., a u G, L i I mn. na istom slogu dolazi dugosilazni (◌̌), s tim da dolazi do alternacija među varijantama samoglasničkih fonema (/ě/ : /iě/, /ǫ/ : /ǫ̌/, /ǫ̌/ : /uǫ̌/).

Jd. *pěsek, pěseka, pěseku, pěseka, (na) pěseku, (s) pěsekam;*

Mn. *pěseki, piěsekav, pěsekam, pěsekæ, (na) piěseke, (s) piěseki.*

Tomu tipu pripadaju imenice: *ǎňgel* ‘anđeo’, *ǎňgeľek* ‘anđelčić’, *cűjzek* ‘ždrepcić’, *děćec* ‘dječak’, *ǎňgel* ‘anđeo’, *ǎňgeľek* ‘anđelčić’, *fǎćuk* ‘kopile’, *hraměstavec* ‘hrskavica’, *ícek* ‘malo tele’, *ľěšňak* ‘lješnjak’, *mǫğar* ‘daždvenjak, gmaz s crnim i žutim pjegama po tijelu’ (etničko ime *Mağār* sklanja se prema osmoj skupini), *pěsek* ‘psić, štene’, *pǫplan* ‘poplun’, *rǎcek* ‘pače, pačić’, *sínek* ‘sinčić’, *snǫpek* ‘snopić’, *trǫňnik* ‘livada, travnjak’. Tomu tipu pripadaju i deminutivne varijante nekih osobnih imena (među njima i onih ženskoga roda): *Bǎrek* (Barica, *mǫja Bǎrek*), *Bǫgek* ‘Mali Bog, Božić’ (i *bǫgek* ‘raspelo, prikaz (kipić ili slika) Boga’), *Frǫncek*, *Drǎgec*, *Ívek*, *Jǫnek* (Janica), *Jűrek*, *Mǫtek*, *Slǎvek*, *Štěfek* (uz češći lik *Štiěfek*), *Tǫňček* i dr. Neke od navedenih imenica imaju i rjeđe (individualne?) varijante koje se sklanjaju prema tipu *grâd*: uz *cűjzek*, *děćec*, *ícek* može se čuti i *cűjzek*, *diěćec*, *ícek*.

U nominativu jd. neke imenice ovoga tipa imaju nepostojano -e-: *zǎpaček* (G jd. *zǎpačka*) ‘zapećak’, *žľápartek* (G jd. *žľápartka*) ‘mućak, pokvareno jaje’.

2.1.4. Četvrta skupina

Ta se skupina od prethodne razlikuje po tom što u lokativu jednine mjesto naglasaka (◌̌) ima naglasak (◌̌), a inače se i u jednini i u množini naglasna shema podudara s onom treće skupine. Radi se većinom o imenicama s jednosložnom osnovom.

Jd. *brăt, brăta, brătu, brăta, (pri) brătu, (z) brătam;*

Mn. *brăti, brătav, brătam, brătæ, (pri) brâte, (z) brăti.*

Ovako se sklanjaju još i: *bát* ‘bat’, *děd* ‘djed; starac’, *dīm* ‘dim’, *gōmb* ‘dugme’, *hľěb* ‘okrugli kruh (po obliku), oblik okrugloga kruha’, *hnúk* ‘unuk’, *jűg* ‘južina, južni vjetar’, *kľin* ‘klin’, *kráj* ‘kraj’, *kríč* ‘vika’, *lōnc* ‘lanac’, *míš* ‘miš’, *pěk* ‘pekar’, *pláč* ‘plač’, *plűg* ‘plug’, *pōh* ‘puh’, *prág* ‘prag’, *rák* ‘rak’, *rōk* ‘rok’, *rōnc* ‘naramenica (od potkošulje, naprtnjače)’, *škáf* ‘veće vjedro, škaf’, *těrs* ‘trs, čokot’, *tíč* ‘ptica’, *věrt* ‘vrt’, *zět* ‘zet’, *žlák* ‘modrica na tijelu, na koži; smjer /po uskoj površini/ za oranje ili za kosidbu, žetvu’, *žmōh* ‘okus; tek’. Od višesložnih imenica ovoga tipa zabilježili smo imenice *siramōk* ‘siromah’ i *partizán* ‘partizan’. Današnja imenica *partizán*, *partizáni* glasila je u doba Drugoga svjetskoga rata i nakon njega *partizōn*, *partizōni* (u skladu s pravilom da se naglašeno /a/ u susjedstvu nazala ostvaruje kao /o/). U doba kada su se partizani pojavili, u govoru starijih osoba koje nisu razumjele svrhu i bit partije i partizana dugo se rabio naziv *muzōn*, *muzōni*.

Više imenica iz ove skupine s dvosložnom osnovom ima u N jd. nepostojano -e-, npr. *čěšeļ* (G jd. *čěšļa*) ‘češalj’, *lāgev* (G jd. *lāgva*) ‘vinska bačva’, *pűšeļ* (G jd. *pűšļa*) ‘svežanj (šiblja); katica (cvijeća)’, *rűgeļ* (G jd. *rűgļa*) ‘zasun’, *strōšek* (G jd. *strōška*) ‘hrana i piće za put; trošak’, *svēder* (G jd. *svēdra*) ‘svrdlo’, *tjēden* (G jd. *tjēdna*) ‘tjedan’, *vēter* (G jd. *vētra*) ‘vjetar’, *žākeļ* (G jd. *žākļa*) ‘platnena, jutena vreća’.

U svim padežima jednine i množine, osim u N jd., ovomu bi tipu pripadala i imenica *ōbluk* ‘prozor’ koja, međutim, u svim ostalim padežima osim N i A jd. ima naglasak na posljednjem slogu osnove: *ōbluk*, *ablōka*, *ablōku*, *ōbluk*, (na) *abluōku*, (z) *ablōkam*; *ablōki*, *abluōkav*, *ablōkam*, *ablōkæ*, (na) *abluōke*, (z) *abluōki*. Imenica *člōvek* (koja ima mn. *ļūdi*, a mn. *člavēki* ograničena je na posebne kontekste) također bi se mogla uključiti u ovu skupinu, jer je jednako tako u N jd. naglasak (tromi, ") na drugom slogu osnove od kraja, a u ostalim padežima na prvom slogu od kraja osnove (G jd. *člavēka* itd., te u L jd. *ļpri/člaviēku*).

2.1.5. Peta skupina

Imenice ove skupine, osim u N jd. gdje imaju dvosložni naglasak (˘ ˘), u svim ostalim padežima jd. i mn. slijede istu naglasnu shemu kao i one četvrte skupine. Naravno, za „živo“ je oblik akuzativa jd. jednak genitivu jd. (usp. *mădved* ‘medvjed’), a za „neživo“ jednak nominativu jd. (usp. *uōbed* ‘objed, ručak’). U ovoj skupini, zbog promjene mjesta akcenta na osnovi i zbog znatnih razlika u inventaru vokala u naglašenim i u nenaglašenim slogovima, vokalizam osnove može se znatnije razlikovati pod naglaskom i u nenaglašenom položaju:

Jd. *mădved*, *madvēda*, *madvēdu*, *madvēda*, (na) *madviēdu*, (z) *madvēdam*;
Mn. *madvēdi*, *madviēdav*, *madvēdam*, *madvēdæ*, (na) *madviēde*, (z) *madviēdi*.

Po tom se tipu sklanjaju: *Bužič* (G jd. *Bažiča*) ‘Božić’, *jězik* (G jd. *jazika*) ‘jezik’, *kuōpič* (G jd. *kapīča*) ‘plast (slame, kukuruzovine) složen oko stožera’, *kuōstań* (G jd. *kastōńa*) ‘kesten’, *mědved* (G jd. *madvēda*) ‘medvjed’, *muōdraz* (G jd. *madrāza*) ‘poskok’, *pěhar* (G jd. *pahāra*) ‘pehar’, *prašič* (G jd. *prašiča*) ‘prasac’, *puōplat* (G jd. *paplāta*) ‘potplat’, *puōtek* (G jd. *patōka*) ‘potok’, *uōbed* (G jd. *aběda*) ‘objed, ručak’, *těrbuh* (G jd. *t(a)rbūha*) ‘trbuh’. Osim u N i A jd., gdje se slaže kao imenica srednjega roda (*jěne druōbne uōre* ‘jedan sitan orah’), ovu shemu u svim ostalim padežima jd. i mn. slijedi i imenica *uōre* (G jd. *arēha*) ‘orah’. Trag takva slabljenja (nestanka) fonema /h/ na kraju riječi nalazimo, osim u N imenice *uōre*, još i u prilogu *ōdma* (umjesto *ōdmah*), a u sredini riječi vjerojatno i u prilogu *kmōm* ‘smjesta’ (uz koje se, kod starijih govornika, moglo čuti i *kmōhum*). Ta je pojava raširenija bila u govoru Bednje gdje nalazimo *grō* ‘grah’, *pestý* ‘pastuh’, *lepý* ‘lopuh’, a na početku riječi u *ěcam* ‘hoću’, *ěčas* ‘hoćeš’ (Jedvaj 1956: 284; usp. u Jesenju *hōčum*, *hōčæš*).

2.1.6. Šesta skupina

U ovu skupinu ulaze imenice koje na jednosložnoj osnovi ili na posljednjem slogu dvosložne osnove imaju dugosilazni naglasak (˘) u svim padežima jednine te u N, D i A množine, a u L jednine te u G, L i I množine imaju akut (ˊ).

Jd. *grād*, *grāda*, *grādu*, *grād*, (h) *grādu*, (z) *grādam*;

Mn. *grādi*, *grādav*, *grādam*, *grādæ*, (h) *grāde*, (z) *grādi*.

U ovu skupinu idu imenice: *briēg* ‘brijeg’, *cūc* ‘penis’ (ima A jd. kao za „živo“), *duōm* ‘dom, (vlastita) kuća’, *duōl* ‘nizbrdica’, *glōn* (i *dlōn*) ‘dlan’, *grād* ‘grad; utvrda’, *hlād* ‘hlad’, *huōd* ‘hod, hodanje’, *klās* ‘klas’, *kōk* ‘kuk’, *kūm* ‘kum’, *kūrc* ‘penis’ (ima A jd. kao za „živo“), *kvās* ‘kvasac’, *lās* ‘vlas (nit kose)’, *læd* ‘led’, *mæd* ‘med’, *mōž* ‘muž; muškarac; seljak’, *mrōk* ‘mrak’, *muōst* ‘most’, *nuōs* ‘nos’, *pluōt* ‘plot’, *prāh* ‘prah’, *prōt* ‘prut’, *puōp* ‘ljepilo od brašna’, *ræd* ‘red’, *ruōd* ‘rod, rođaštvo; rodbina’, *sīn* ‘sin’, *slāk* ‘slak’, *smrōd* ‘smrad’, *sniēg* ‘snijeg’, *sōd* ‘sud’, *sōk* ‘raskoljeni komad drva, cjepanica (za loženje)’, *srāb* ‘svrab’, *strāh* ‘strah’, *škuōp* ‘slama (snop slame) za pokrivanje krova’, *štuōrg* ‘šupljina u kvrgi drveta’, *šūm* ‘šum’, *tāt* ‘tat’, *trōm* ‘(nosiva) greda’, *vrāg* ‘vrag, đavo’, *vuōz* ‘voz (sijena, slame, drva)’, *vrāt* ‘vrat’, *zīd* ‘zid’, *zvuōn* ‘zvuk zvona, zvonjava; zvono’.

Među imenicama iz ove skupine ima više slučajeva odstupanja od općih pravila. Tako imenica *briēg* u jednini u G, D i I može imati tromi naglasak (˘˘˘), a u N, D i A mn. to je zapravo češće; u G mn. pored *briēgav* čuje se (čulo se?) i *breguōv*. Imenica *ruōg* ‘rog’ u G i D jednine ima i *ruōga*, *ruōgu* i *rōga*, *rōgu* kao fakultativne (individualne?) varijante, u N mn. *rōgi*, D mn. *rōgam*. Od imenica *læd*, *ræd* i *sniēg* znatno se rjeđe u G i D jednine rabe varijante s tromim naglaskom. U svim padežima jednine osim u L te u N, D i A množine imenica

Buôg ima isključivo tromi naglasak (*Buôg, Bôga, Bôgu, ..., /pri/ Bôgu, /z/ Bôgam*, ali usp. pozdrav *zbuôgam* ‘zbogom’). Imenica *lâs* ‘vlas’ sklanja se i kao imenica ženskoga roda *i*-sklonidbe (N jd. *lâs*, G jd. *lâsi*).

Imenica *diên* ‘dan’, osim posebnoga oblika za G množine, ima i druge varijacije u osnovi: jd. *diên, dnêva, dnêvu, diên, (pa) dnêvu* (pril. *pa dnê*, ili *padnê* ‘danju’, kao *pa nuôči / pa nôči* ‘noću’), (z) *dnêvam; dnêvi, dnî, dnêvam, dnêvæ, (pa) dnêve, (z) dnêvi*.

Imenica *zôb* ‘zub’ u jednini se potpuno uklapa u regularnu shemu ove skupine, ali je genitiv množine *zôbi* (u značenju ‘usta’), dok u značenju pojedinačnih zuba dolazi regularan oblik *zôbav*; L množine je (*h*) *zubiê* u značenju ‘u ustima’ ili (*h*) *zôbe* ‘u zubima’. Unatoč velikim odstupanjima ovamo bi se mogla svrstati i množina od *člôvek: lûdi, lûdi, lûdê* (u govoru djece i *lûdam*), *lûdi* (kao N mn.!), (*pri*) *lûdiê* (u govoru djece i (*pri*) *lûde*), (z) *lûdmî*.

Imenice ove skupine s dvosložnom osnovom su: *abâd* ‘obad’, *ablâk* ‘masna kožica na ugrijanom mlijeku’, *kacê* ‘kocen’, *karê* ‘korijen, mrkva’, *papêl* ‘pepeo’.

2.1.7. Sedma skupina

Jd. *kôń, kuôńa, kuôńu, kuôńa, (na) kuôńu, (s) kuôńam*;

Mn. *kuôńi, kuôńav, kuôńam, kuôńæ, (na) kuôńe, (s) kuôńi*.

Prema ovoj se shemi sklanjaju: *bôb* (G jd. *buôba*) ‘bob’, *brôj* (G jd. *bruôja*) ‘broj’, *dêž* (G jd. *diêža*) ‘kiša’, *drêk* (G jd. *drêka*) ‘izmet’, *grôb* (G jd. *gruôba*) ‘grob’, *grôzd* (G jd. *gruôzda*) ‘grozd’, *kôš* (G jd. *kuôša*) ‘koš’, *krôv* (G jd. *kruôva*) ‘krov’, *kôl* (G jd. *kuôla*) ‘kolac’, *nôž* (G jd. *nuôža*) ‘nož’, *pôp* (G jd. *puôpa*) ‘svećenik, pop’, *pôst* (G jd. *puôsta*) ‘post’, *pôd* (G jd. *puôda*) ‘pod’, *tôrk* (G jd. *tuôrka*) ‘utorak’, *vôl* (G jd. *vuôla*) ‘vol’, *žêp* (G jd. *žêpa*) ‘džep’.

Osim likova *kuôńav* i *vuôlav*, imenice *kôń* i *vôl* imaju u G mn. i likove *kańuôv* i *valuôv*. Imenica *sêńem* ‘sajam’ u sklonidbi ima dva oblika osnove: *sêńem, siêma, siêmu, sêńem, (na) siêmu, (s.) siêmam; siêmi, siêmav, siêmam, siêmæ, (na) siême, (s) siêmi*.

2.1.8. Osma skupina

U ovu skupinu ulaze imenice s jednosložnom osnovom ili s višesložnom (najčešće dvosložnom) osnovom s akutom (◌̑) (kod višesložnih na posljednjem slogu osnove). Akut imaju u L jd. te u G, L i I mn., a u ostalim padežima jd. i mn. dvosložni naglasak (◌̑):

Jd. *bîk, bîka, bîku, bîka, (pri) bîku, (z) bîkam*;

Mn. *bîki, bîkav, bîkam, bîkæ, (pri) bîke, (z) bîki*.

Jd. *pastīr, pastīra, pastīru, pastīra, (pri) pastīru, (s) pastīram;*

Mn. *pastīri, pastīrav, pastīram, pastīræ, (pri) pastīre, (s) pastīri.*

Po ovom uzorku sklanjaju se imenice s jednosložnom osnovom: *bīk* ‘bik’, *diēl* ‘dio’, *griēh* ‘grijeh’, *hliēv* ‘štala’, *hlōd* ‘komad grane bez lišća, tanji neobrađeni štap’, *hrāst* ‘hrast’, *jāl* ‘jal’, *kārc* ‘iskrčena njiva (na obronku)’, *kļūč* ‘ključ’, *kōt* ‘kut’, *krāl* ‘kralj’, *krīž* ‘križ’, *kvār* ‘kvar’, *pōt* ‘put’, *pōž* ‘puž’, *rāp* ‘rep’, *sūļ* ‘miraz (u namještaju i posteljini)’, *svāk* ‘sestrin muž’, *šāv* ‘šav’, *tārn* ‘trn’, *žūļ* ‘žulj’.

Imenice s višesložnom osnovom: *arāč* ‘orač’, *abrisāč* ‘krpa za brisanje, otirač’, *bataġ* (G jd. *bataġga*) ‘bolest’ (ali je zabilježeno i *bætag*, G jd. *bataġga*), *badāk* ‘budala’, *čuvār* ‘čuvar’, *gariēļ* ‘ovratnik’, *havejāk* ‘neodgovorna i bezobzirna osoba’, *jentār* ‘oltar’, *kalāč* ‘kolač’, *kamōd* ‘komad’, *kañōr* ‘osoba koja timari konje i radi s konjima’, *kapāč* ‘kopač’, *karbāč* (i *karabāč*) ‘korbač’, *katāč* ‘kotač’, *klabūk* ‘klobuk’, *kumīn* ‘kumin, kim’, *kumpiēr* ‘krumpir’, *lagužār* ‘torba od rogoza, rogožar’, *lančār* ‘lončar’, *lapūh* ‘lopuh’, *ļevāk* ‘ljevak, ljevoruka osoba’, *Maġār* ‘Mađar’, *mahūr* ‘mjehur’, *masār* ‘mesar’, *mustāč* ‘brk’, *pažirāk* ‘grkljan, ždrijelo’, *pastūh* ‘pastuh’, *pastīr* ‘pastir’, *pisār* ‘pisar’, *plaviš* ‘slaba rakija (pri kaju pečenja)’, *pravdāš* ‘pravdaš, svađalica’, *purōn* ‘puran’, *račūn* ‘račun’, *sejāč* ‘sijač’, *señōk* ‘sjenik (prostor uz štalu za držanje sijena)’, *smatnōk* ‘smetlište’, *stražār* ‘stražar’, *sviñōr* ‘svinjar’, *šk(a)rlāk* (i rijetko *škaļāk*) ‘šešir’, *štacūn* ‘dućan’, *tumbāk* ‘duhan’, *vasaļāk/veseļāk* ‘veseljak’.

2.1.9. Deveta skupina

Od prethodne se ova skupina razlikuje po tome što u nominativu jednine ima dvosložni naglasak mjesto akuta (ˇ mjesto ˘), a taj naglasak dolazi u svim padežima jd. i mn. osim u L jd. te u G, L i I mn., gdje dolazi akut (ˇ):

Jd. *fūrek, fūrka, fūrku, fūrek, (na) fūrku, (s) fūrkam;*

Mn. *fūrki, fūrkv, fūrkv, fūrkv, (na) fūrke, (s) fūrki.*

Gotovo sve imenice ove skupine imaju u N jd. nepostojano -e- (između dvaju finalnih suglasnika; od toga su iznimka imenice kao *sōsed* ‘susjed’, *zākan* ‘zakon’, *zāvar* ‘lanac za kočenje na seljačkim kolima’). U ovu skupinu idu imenice: *cōnek* (G jd. *cōnka*) ‘(otrcana) krpa’, *cūcek* (G jd. *cūcka*) ‘štene, pseto’, *četārtēk* (G jd. *četārtka*) ‘četvrtak’, *fūrek* (G jd. *fūrka*) ‘balvan’, *hduōvec* (G jd. *hduōfca*) ‘udovac’, *jārek* (G jd. *jārka*) ‘jarak’, *jārem* (G jd. *jārma*) ‘jaram’, *jūnec* (G jd. *jūnca*) ‘june, junac’, *klōnec* (G jd. *klōnca*) ‘klanac, usječeni put’, *krīvec* (G jd. *krīfca*) ‘krivac’, *kuōnec* (G jd. *kuōnca*) ‘konac’, *kuōtel* (G jd. *kuōtla*) ‘kotao’, *kuōsec* (G jd. *kuōsca*) ‘kosac’, *kuōzel* (G jd. *kuōzla*) ‘jarac’, *luōnec* (G jd. *luōnca*) ‘lonac’, *ļistōnek* (G jd. *ļistōnka*) ‘list na nozi’, *mōček* (G jd. *mōčka*) ‘mačak, mačor’, *uōcet* (G jd. *uōcta*) ‘ocat’, *pātek* (G jd. *pātkā*) ‘petak’, *pišek*

(G jd. *piška*) ‘(kokošja) trtica; stražnjica’, *ručel* (G jd. *ručla*) ‘kukuruzni klip s kojega je skinuto zrnje’, *slišepc* (G jd. *slišepca*) ‘slijepac’, *stuōlec* (G jd. *stuōlca*) ‘stolac’, *Vūzem* (G jd. *Vūzma*) ‘Uskrs’, *zdænc* (G jd. *zdænc*) ‘zdenac, bunar’, *zætec* (G jd. *zæca*) ‘(muško) kumče’, *zvuōnc* (G jd. *zvuōnc*) ‘zvono’, *žgōnc* (G jd. *žgōnc*) ‘žganac’, *žriēbec* (G jd. *žriēpca*) ‘ždrijebac’, *žutōnek* (G jd. *žutōnka*) ‘žutanjak, žumanjak’.

2.2. Imenice srednjega roda

Morfološki se imenice srednjega roda, u načelu, jasno razlikuju od onih muškoga roda samo u nominativu i akuzativu jednine te u nominativu, genitivu i akuzativu množine. Morfološke razlike prema imenicama ženskoga roda izraženije su, i u jednini i u množini, ali treba istaknuti da se u množini pridjevi (i kao epiteti i kao imenski dijelovi predikata) s imenicama srednjega roda slažu u ženskome rodu (nema posebnih oblika za srednji rod pridjeva u množini): *liēpæ vūha* ‘lijepe uši’, *dabâelæ jâjca* ‘debeli jaja’, *vêlikæ dvarîša/dvuōriša* ‘velika/prostrana dvorišta’, *stâræ jiêla* ‘stara jela’, *žmæhkæ bremæna* ‘teška bremena’, *mōsnæ çriêva* ‘masna crijeva’, *stâræ kuōla* ‘stara kola’ (ali *nuōvæ hîža* ‘nove skupine kuća’ nisu sr. roda nego ženskoga, kao i *nuōvæ hîžæ* ‘nove kuće’). U imenica srednjega roda i u jednini i u množini akuzativ je uvijek jednak nominativu.

Dočetcí (nastavci) za pojedine padeže imenica srednjega roda, u jednini i u množini:

	N	G	D	A	L	I
Jd.	<i>-e / -æ</i>	<i>-a</i>	<i>-u</i>	<i>-e / -æ</i>	<i>-u</i>	<i>-am</i>
Mn.	<i>-a</i>	<i>-ø</i>	<i>-am</i>	<i>-a</i>	<i>-e</i>	<i>-i</i>

I ovdje funkciju padežnih morfema nastavci dobivaju istom u spoju s određenim naglaskom (tipom naglasaka). Iako je broj imenica srednjega roda znatno manji od onih muškoga i ženskoga, njihove su deklinacijske sheme jednako tako raznolike.

2.2.1. Prva skupina

U svim padežima jednine i množine na istom je slogu uvijek dugosilazni naglasak:

Jd. *tiêle, tiêla, tiêlu, tiêle, (pa) tiêlu, (s) tiêlam;*

Mn. *tiêla, tiêl, tiêlam, tiêla, (pa) tiêle, (s) tiêli.*

Iza palatalnoga suglasnika u NA jd. mjesto *-e* dolazi *-æ*:

Jd. *puōlæ, puōla, puōlu, puōlæ, (h) puōlu, (s) puōlam;*

Mn. *puōla, puōl, puōlam, puōla, (na) puōle, (s) puōli.*

Kao *tiēle* ‘tielo’ još se sklanjaju: *bagâctve* (*bagâtstve*) ‘bogatstvo’, *drūštve* (ali češće *drūštve*) ‘društvo, druženje’, *mæse* ‘meso’, *pahištve* ‘pokućstvo’, *pruôse* ‘proso’ (mlađim naraštajima slabo poznata riječ), *siramôštve* ‘siromaštvo’, *sræbre* ‘srebro’ (*žive sræbre* ‘živa’), *zlâte* ‘zlato’, *žalžeze* ‘željezo’.

Kao *puôlæ* ‘polje’ (u kraju razigrana reljefa, s krpicama od krčevina i malim njivama, ova riječ ima gotovo mitski prizvuk beskrajne ravnice s nepreglednim plodnim njivama, ali je i toponim u blizini Krapine: *Puôlæ*) mijenjaju se i: *baravičæ* ‘brinje’, *drâcæ* ‘korov’ (jd. *drâč*, također s mogućim zbirnim značenjem), *draptînaæ* ‘mrvice’, *flâcæ* ‘rublje (za pranje ili za sušenje; *flâka* ‘komad rublja’), *hûpañaæ* ‘odvažnost, usuđivanje’, *kaprîvjæ* ‘koprive, koprivište’, *križônaæ* ‘raskrižje, križanje’, *kupînaæ* ‘guštik od grmova kupina’, *mušničæ* ‘mahune’, *padguôrjæ* ‘podgorje’, *Štiêfañaæ* ‘Stjepanovo’, *tærsjæ* ‘vinograd’, *værhnaæ* ‘vrhnje, skorup’, *zærnæ* ‘zrnje’. Neke su od ovih imenica zbirne.

2.2.2. Druga skupina

Imenice iz ove skupine u svim padežima jednine i množine na istom slogu imaju akut (◌̌):

Jd. *vrâctve*, *vrâctva*, *vrâctvu*, *vrâctve*, (*pa*) *vrâctvu*, (*z*) *vrâctvam*;

Mn. *vrâctva*, *vrâctev*, *vrâctvam*, *vrâctva*, (*na*) *vrâctve*, (*z*) *vrâctvi*.

Iza palatalnoga suglasnika na kraju osnove u NA jd. mjesto *-e* dolazi *-æ*:

Jd. *stônaæ*, *stôna*, *stônu*, *stônaæ*, (*h*) *stônu*, (*s.*) *stônam*;

Mn. *stôna*, *stôñ*, *stônam*, *stôna*, (*h*) *stône*, (*s.*) *stôni*.

Vrâctve znači ‘lijek’ (mlađi govornici govore u istom značenju *liêk*). Čini se da je to jedini primjer imenica na *-e* s akutom na istom vokalu u svim padežima. Genitiv mn. imenice *vrâctve* primjer je nepostojanoga *-e-* u genitivu množine srednjega roda (*vrâctev*).

Kao *stônaæ* ‘zgrada, osobito gospodarska zgrada ili skup gospodarskih zgrada’, još se mijenjaju: *brônaæ* ‘berba’, *Cærxjæ* ‘toponim Cerje’, *cviêtjæ* ‘(različiti) cvjetovi’, *driêvjæ* ‘drvlje, drveće’, *gruôjzdzjæ* ‘grožđe’, *gruôjzdičæ* ‘sitno grožđe’ (ili u obraćanju djeci za ‘grožđe’), *huôjæ* ‘crnogorica’ (usp. *huôjka* ‘crnogorično stablo, najčešće smreka’), *kumiênaæ* ‘kamenje’, *kuôlæ* ‘kolje’ (zbirno od *kôl* ‘kolac’), *kuôličæ* ‘skupina malih kolaca, kolčića’ (ili u obraćanju djeci), *pærxjæ* ‘perje’ (usp. *pære* ‘pero /od ptice/; list /od biljke/; list ili stranica /knjige/’), *snuôpiciæ* ‘malo snoplje’ (ili u obraćanju djeci za ‘snoplje’), *tærnaæ* ‘trnje’, *tærniciæ* ‘sitno trnje’ (ili u obraćanju djeci za ‘trnje’), *triêšæ* ‘iverje, trijeske’ (usp. *trêška/triêška* ‘iver, trijeska’). Ima više imenica iz ove skupine koje dolaze samo u množini (*pluralia tantum*): *jætra* (G *jæter*) ‘jetra’, *kļūča* (G *kļūč*; danas češće *plūča*, *plūč*) ‘pluća’, *nôhiža* (G *nôhiž*) ‘tavan’, *plæča* (G *plæč*) ‘pleća, leđa’, *vrâta* (G *vrât*) ‘vrata’.

2.2.3. Treća skupina

U ovoj skupini (osim, možda, u genitivu množine) naglasak, akut, uvijek je na dočetu:

Jd. *jalšjæ, jalšjã, jalšjũ, jalšjæ, (h) jalšjũ, (z) jalšjãm;*

Mn. *jalšjã, (nepouzdaní podatci), jalšjãm, jalšjã, (h) jalšjiẽ, (z) jalšji.*

Osim *jalšjæ* (usp. *jãlša* ‘joha’) ‘jošik, gaj od joha’ tako idu i *hrastjæ* (usp. *hrãst* ‘hrast’) ‘hrastik’ (i mikrotoponim *Hrastjæ*), *smatjæ* ‘smeće’, toponim *Jeseňæ* ‘Jesenje’, mikrotoponim *Pačavjæ* (vjerojatno u vezi s *pæč* ‘peć’). Takvih imenica ima malo.

Iako s drugačijim dočetcima (N jd. *-uô, -ã* itd.) i s drugim (dugosilaznim) naglaskom na posljednjem slogu ovoj se skupini može dodati i imenica *gadavnuô* ‘imendan, proslava imendana’ (*gadavnuô, gadavnã, gadavnũ, gadavnuô, /na/ gadavnũ, /z/ gadavnuôm; gadavnã, ...?, gadavnãm, gadavnã, /na/ gadavniẽ, /z/ gadavni.*) To je jedini takav primjer koji sam zabilježio.

2.2.4. Četvrta skupina

U ovoj skupini imenice u svim padežima jednine imaju na istome slogu dugosilazni naglasak (˘), a u svim padežima množine na istome slogu akut (˘):

Jd. *čriêve, čriêva, čriêvu, čriêve, (h) čriêvu, (š) čriêvam;*

Mn. *čriêva, čriêv, čriêvam, čriêva, (h) čriêve, (š) čriêvi.*

Pored imenice *čriêve* ‘crijevo’ tako se sklanjaju i imenice *driêve* ‘drvo; stablo’ (koja u množini (N mn. *driêva*), osim značenja ‘stablo’, ima i značenje ‘postolarski kalupi za cipele’) te *vũhe* ‘uho’.

2.2.5. Peta skupina

Ovu skupinu čine imenice koje u svim padežima jednine imaju tromi naglasak, a u svim padežima množine dugosilazni naglasak. Iza palatalnih suglasnika mjesto *-e* dolazi u N i A jd. *-æ*:

Jd. *jêle, jêla, jêlu, jêle, (pri) jêlu, (z) jêlam;*

Mn. *jiêla, jiêl, jiêlam, jiêla, (pri) jiêle, (z) jiêli.*

Primjer za imenice kojima osnova završava na palatal:

Jd. *rãtišæ, rãtiša, rãtišu, rãtišæ, (na) rãtišu, (z) rãtišam;*

Mn. *rãtiša, rãtiš, rãtišam, rãtiša, (na) rãtiše, (z) rãtiši.*

Kao *jêle* ‘jelo’ sklanjaju se imenice: *blãte* ‘blato’, *cedĩle* ‘cjedilo’, *čũde* (nepouzdan zapis) ‘čudo’, *česãle/časãle* ‘česalo (za stoku)’, *dêle* ‘posao, rad; djelo’, *daržãle* ‘držalo’, *jũtre* ‘jutro’, *karĩte* ‘korito’, *klõpke* ‘klupko’, *klacãle*

‘klecalo (u crkvi)’, *lŭctve* ‘ljudstvo’, *mŏsle* ‘maslo’, *měste* ‘mjesto’, *mļėzive* ‘mljez, mljezivo’, *pavěsme* ‘povjesmo’, *pīle* ‘piće, pjenje’, *sāle* ‘salo’, *sāerce* ‘srce’, *sīte* ‘sito’, *šīle* ‘šilo’, *z(a)rcāle* ‘zrcalo, ogledalo’, *zērne* ‘zrno’, *žīte* ‘žito’. Imenice *kaļēne* ‘koljeno’ i *kapīte* ‘kopito’ u množini imaju naglasak *kaļiēna* (rijetko), *kaļiēna* ili, (čini se) češće, *kuōļena*, a uz *kapīta* dolazi i naglasak *kuōpita* (dakle, prema množini prethodne, četvrte skupine).

Kao *rātišæ* ‘držak (grablji, vila i sl.)’ sklanjaju se također *bīčušæ* ‘držak biča, bičalj’, *būkavjæ* ‘bukvik’ (i mikrotoponim *Būkavjæ*; usp. *būkva* ‘bukva’), *dvarīšæ* ‘dvorište’ (množina *dvarīša* i *dvuōriša*), *hīžišæ* (rijetko) ‘mjesto gdje stoji kuća’, *kasīšæ* ‘držak kose’ (N mn. *kasīša*, rijetko *kuōsiša*), *pačīšæ* ‘dno peći na koje se stavlja peći kruh’ (i mikrotoponim *Pačīšæ*), *rēpišæ* ‘njiva gdje raste repa’, *starnīšæ* ‘strnište’, *taparišæ* ‘držak sjekire’, *vūļetjæ* ‘proljeće’.

U ovu se skupinu može razvrstati i imenica *kōle* ‘kolo (kao oblik); kotač’ (koja u svim padežima jednine ima tromi naglasak, a u svim padežima množine dugosilazni). No, u značenju ‘taljige, (seljačka) kola’ upotrebljava se riječ (koja u tom značenju dolazi samo u množinskom obliku) *kuōla* (*kuōla*, *kuōl*, *kuōlam*, *kuōla*, /na/ *kuōle*, /s/ *kuōli*), što znači da ide prema shemi množine za *vrāčtve* ili pak za množinske oblike kao *kuōpita*, *dvuōriša* iz ove skupine.

Prepletanje naglasnih shema u deklinaciji još je uočljivije na primjeru sklonidbe imenice *ōke* ‘oko’. Za tu imenicu (‘oko kao organ vida’) u jednini imamo dvije usporedne (gotovo ravnopravne) akcentuacije: *ōke*, *ōka*, *ōku*, *ōke*, (na) *ōku*, (z) *ōkam* i *uōke*, *uōka*, *uōku*, *uōke*, /na/ *uōku*, /z/ *uōkam*. Iako bi se moglo govoriti i o individualnim varijantama, čini se da je tip *ōke* češći kod mlađih ljudi i onih srednje dobi, a tip *uōke* kod (nekih) starijih i kod (nekih) žena. Iako naglasne sheme ostaju iste, osim u N i A jd., u množini za oba slučaja mjesto sklonidbe za srednji rod nalazimo tip (uz neke zajedničke oblike) sklonidbe ženske *i*-deklinacije: *ōči*, *uōči*, *ačāem*, *ōči*, (na) *ačiē*, (z) *ačmī* i *uōči*, *uōči*, *ačāem*, (na) *ačiē*, (z) *ačmī*. No, kako *ōke* ima i značenje ‘očica’ (danas se najčešće i kaže očica) ‘rupa u platnu, vreći i sl.; očica u mreži’, u množini se imenica u tom značenju sklanja redovito kao *uōka*, *uōk*, *uōkam*, *uōka*, (pa) *uōke*, (z) *uōki*, dakle po istoj shemi kao što su množinski oblici *kaļiēna*, *kuōpita*, *dvuōriša*, *kuōla* (po uzoru na *vrāčtva* ili po uzoru na *čriēva*).

Imenice *jāsli* ‘jasle’, *gōsli* ‘violina (gusle)’ (*pl. tantum*) imenice su ženskoga roda, iako se to ne da odrediti prema slaganju s epitetima ili pridjevima kao dijelom predikata.

2.2.6. Šesta skupina

Imenice ove skupine u N, G, D, A i I jednine imaju dvosložni naglasak (̂) na osnovi, a u L jednine na osnovi imaju akut (̄), dok u množini u svim padežima osnove imaju akut (̄):

Jd. *čæle, čæla, čælu, čæle, (na) čælu, (š) čælam;*

Mn. *čæla, čæł, čælam, čæla, (na) čæle, (š) čæli.*

Osim imenice *čæle* ‘čelo’, tako se sklanjaju i imenice *biētve* ‘batvo’, *čisle* ‘číslo (krunica)’, *gñiēzde* ‘gnijezdo’, *jájce* ‘jaje’, *gliētve* ‘dlijeto’, *kærzne* ‘krzno’, *lice* ‘lice’, *mliēke* ‘mlijeko’, *pære* ‘pero (od ptice; od biljke), list (papira)’, *plátne* ‘platno’, *pisme* ‘pismo, list; slovo’, *prōgle* ‘lúk (pruglo)’, *ræbre* ‘rebro’, *rašæte* (*rušæte*) ‘rešetó’, *raspæle* ‘raspelo’, *sæle* ‘selo’, *stiēkle* ‘staklena posuda, boca; staklo’, *sædle* ‘sedlo’, *stægne* ‘stegno’, *trūple* ‘truplo’, *vīne* ‘vino’, *vretæne* (*vartæne*) ‘vreteno’, *vōže* ‘uže’, *žriēle* ‘ždrijelo, uski prostor /uski prolaz’.

2.2.7. Sedma skupina

U tu skupinu ulaze imenice koje u G, D, L i I jednine te u svim padežima množine (ako množinu imaju) imaju između osnove i dočetaکا umetke (proširke, kao relikte nekadašnjih suglasničkih promjena). U jednini ti proširci mogu biti naglašeni (npr. N *diētæ* ‘dijete’, G. *det-æ̃t-a*) ili nenaglašeni (npr. N jd. *mōršæ* ‘marvinče’, G jd. *mōrš-at-a*; N jd. *vriēmæ* ‘vrijeme’, G jd. *vrēm-an-a*, N mn. *vrem-æ̃n-a*). Imenice s proširkom *-æ̃t-*, *-at-* nemaju morfološke množine nego se množina izražava ili zbirnom imenicom u drugom rodu (npr. *diētæ*, mn. *diēca*, *živīñčæ* ‘grlo stoke’, mn. *živād* ‘stoka’) ili varijacijama leksema (u drugom rodu; npr. *tæle*, mn. *tæliči* ‘telad, telci’). Imenice s nenaglašenim proširkom *-an-* između osnove i dočetaکا (npr. *brēmæ* ‘breme’, G *brēm-an-a*) imaju u množini proširak naglašen akutom (npr. N mn. *brem-æ̃n-a*).

Primjeri za imenice s proširkom *-at-* ili *-æ̃t-*: *præsæ, præsata, præsatu, præsæ, (na) præsatu, (s) præsatom* (mn. *prašiči, prašičkæ*); *mladīñčæ, mladīñcata, mladīñcatu, (na) mladīñcatu, (z) mladīñcatam* ‘domaća ptica na gospodarstvu’ (mjesto mn.: *mladīna* ‘perad’); *mōršæ, mōršata, mōršatu, mōršæ, (na) mōršatu, (z) mōršatom* (mjesto mn.: *blāge* ‘blago’); *svīñčæ* (G jd. *svīñcata*; kao mn. *svīñæ*) ‘svinja’; *živīñčæ, živīñcata, živīñcatu, živīñčæ, (na) živīñcatu, (ž) živīñcatam* (mjesto mn.: *živād* ‘stoka’ ili *blāge* ‘blago’); *tæle, talæta, talætu, tæle, (pri) talætu, (s) talætam* (mn. *tæliči*). Mjesto množine imenice *diētæ* ‘dijete’ upotrebljava se zbirna imenica ženskoga roda (s posebnom naglasnom shemom) *diēca* ‘djeca’ koja se sklanja kako slijedi: *diēca, decæ, decī, diēcul/dēcū, (pri) decī, (z) decō*.

2.3. Imenice ženskoga roda

Imenice ženskoga roda imaju dva tipa sklonidbe, *a*-sklonidbu i suglasničku ili *i*-sklonidbu. Za oba tipa sklonidbe imamo više skupina, ovisno o prozodijskim shemama koje primjenjuju. *A*-sklonidba razlikuje pet skupina, a *i*-sklonidba tri skupine.

2.3.1. *a*-sklonidba

Padežni dočetcí (nastavci) za *a*-sklonidbu jesu:

	N	G	D	A	L	I
Jd.	- <i>a</i>	- <i>æ</i>	- <i>e</i>	- <i>u</i>	- <i>e</i>	- <i>u</i>
Mn.	- <i>æ</i>	-∅ / (- <i>i</i>)	- <i>am</i>	- <i>æ</i>	- <i>aj</i>	- <i>ami</i>

I u sklonidbi imenica ženskoga roda dočetcí postaju izraz funkcije padežnih morfema u kombinaciji s određenim naglaskom. Nekoliko imenica kojima osnova završava na palatalni suglasnik (npr. *hīža*, *dūša*, *zǣmļa*...) mjesto nastavka *-e* u dativu i lokativu imaju (ili mogu imati i) nastavak *-i*.

2.3.1.1. Prva skupina

U prvj skupini dugosilazni naglasak dolazi na osnovi u svim padežima jednine i množine.

Jd. *čriēšņa*, *čriēšņæ*, *čriēšņe*, *čriēšņu*, (*na*) *čriēšņe*, (*š*) *čriēšņu*;

Mn. *čriēšņæ*, *čriēšņ*, *čriēšņam*, *čriēšņæ*, (*na*) *čriēšņaj*, (*s*) *čriēšņami*.

U G mn. kao individualna (kadšto i kao fakultativna) varijanta uz *čriēšņ*, s nepostojanim *-e-* radi izbjegavanja suglasničke skupine na kraju, dolazi i oblik *čriēšņi* (npr. *pæt čriēšņ* ili *pæt čriēšņi*).

Kao *čriēšņa* ‘trešnja’ sklanjaju se i: *bâlta* ‘sjekirica na kratkom dršku’ (G mn. *bâlti*), *bâltica* (deminutivni oblik od *bâlta*), *brītvā* ‘britva’, *būkva* ‘bukva’ (G mn. *būkvi*), *gavâdina* ‘govedina’, *græbļica* ‘lopata za razgrtanje žara u krušnoj peći’, *hâdra* ‘plahta’ (G mn. *hâdri* i *hâder*), *hrûška* ‘kruška’ (G mn. *hrûšek*), *jâlša* ‘joha’ (G mn. *jâlši*), *kamuôra* ‘pomoćna prostorija ili sobica’, *kasītva* ‘košnja’, *klætva* ‘psovka’, *kûsnica* ‘kusnica; hladna prostorija’, *lûkņa* ‘rupa’ (G mn. *lûkeņ* i *lûkņi*), *pasôda* ‘posuda’, *patriēba* ‘potreba, nužda’ (i *puôtreba*), *prâvda* ‘prepiranje; pravda’, *præļa* ‘prelja’, *ruôža* ‘cvijet; ruža’, *siruôta* ‘jadnica, sirota’, *skrâdnica* ‘stranica, daska sa strane (na krevetu)’, *skûha* ‘kuhano jelo’, *skuôra* ‘kora’, *spaduôba* ‘spodoba; primjer’, *spræga* ‘sprega, ispomoć (volova ili konja kada vuku)’, *sriēda* (pored iznimno rijetkoga *sriēda*) ‘srijeda’, *stæļa* ‘stelja, nastor’, *sīska* ‘stiska, gužva’, *stiēska* ‘ustava (na potoku), umjetno jezerce’, *svâda* ‘svađa’, *svuôra* ‘srčanica, greda koja spaja prednji i zadnji dio taljiga, seljačkih kola’, *škuôla* ‘škola’, *šuôjka* ‘šojka’, *šviēļa* ‘švelja’, *talætina* ‘teletina’, *tôžba* ‘tužba’, *tuôrba* ‘torba’, *vačærja* ‘večera’, *vâdļa* ‘oklada’, *vâga* ‘vaga’, *viējka* ‘svježa grančica s listovima’, *vūjna* ‘ujna’, *zamûda* ‘kašnjenje, zakašnjenje’, *zīpka* ‘zipka, kolijevka’, *žanītvalženītva* ‘ženidba’, *žætva* ‘žetva’, *žarjâfka* (i *žarjâhka*) ‘žeravica’, *žviēgla* ‘frula’, *žūrba* ‘žurba’.

2.3.1.2. Druga skupina

U ovoj skupini svi padeži jednine i množine imaju akut na istome slogu osnove:

Jd. *gōska, gōskæ, gōske, gōsku, (na) gōske, (z) gōsku;*

Mn. *gōskæ, gōsek, gōskam, gōskæ, (na) gōskaj, (z) gōskami.*

Uz *gōsek*, u G mn. dolazi rijetko i *gōski*. Kao *gōska* ‘guska’ idu također i imenice *mōjka* ‘zelena grančica koja se nosi na Cvjetnu nedjelju’, *pīlka* ‘rupa u bačvi za točenje’, *sūša* ‘natkriveni prostor za poljodjelski alat i vozila’, *tæŗčka* ‘trčka (ptica)’, *zatića* ‘(žensko) kumče’, *žganīca* ‘rakija’ (kada se aludira na bednjansko *žguńica*). Od višesložnih imenica tako se sklanjaju *gńuōjńica* ‘gnojište’, *gōsanica* ‘gusjenica’, *pāvlaka* ‘žabokrečina, sloj sitnoga raslinja i smeća na površini ustajale vode, mlake’, *puōdlaga* ‘podloga’, *puōtreba* ‘potreba, nužda’ (i *patriēba*), *vūsnica* ‘usna’ (rjeđa varijanta i *vūsnica*).

Prema množini ove skupine ravna se i imenica *tāčkæ* (*pluralia tantum*): *tāčkæ, tāček, tāčkam, tāčkæ, (h) tāčkaj, (s) tāčkami.*

2.3.1.3. Treća skupina

U ovoj skupini, u kojoj je akut na posljednjem slogu svih padeža u jednini i u množini, zabilježili smo samo jedan primjer:

Jd. *gaspā, gaspæ, gaspiē, gaspō, (pri) gaspiē, (z) gaspō;*

Mn. *gaspæ, (gaspī ?), gaspām, gaspæ, (pri) gaspāj, (z) gaspōmi.*

Budući da je nastavak naglašen, u A jd. nastavak je *-o* a ne *-u*.

2.3.1.4. Četvrta skupina

Ova skupina obuhvaća imenice koje u svim padežima jednine, osim u instrumentalu, te u svim padežima množine, osim u genitivu, imaju tromi naglasak (˘), a u instrumentalu jednine i u genitivu množine dugosilazni naglasak (◌). Naglasci su uvijek na istome slogu, najčešće na zadnjem slogu osnove (npr. *dēkla* ‘služavka’, *dešīca* ‘daščica’), a kadšto i na trećem slogu od kraja osnove (npr. *væŗvarica* ‘vjeverica’).

Jd. *žāba, žābæ, žābe, žābu, (na) žābe, (ž) žābu;*

Mn. *žābæ, žāb, žābam, žābæ, (na) žābaj, (ž) žābami.*

Kao *žāba* ‘žaba’ sklanjaju se i: *blazīna* ‘perina, blazina’, *brēska* (rjeđe *brēska*) ‘breskva’ (G mn. *briēsek*), *cēsta* ‘cesta’, *cōparńica* ‘vještica’, *cūŗa* ‘vagina’, *davanīca* ‘krvavica’, *dēkla* ‘služavka’, *dešīca* ‘daščica’, *dēska* ‘daska’ (G mn. *diēsek/desiēk*, rijetko *diēski/diēski*), *flāša* ‘boca, staklenka’, *gńōča* ‘uleknuće među blagim obroncima, uvala; jaruga’, *gæŗļica* ‘grlica, golubica’, *gībanica* ‘sa-

vijača od vučenoga tijesta (s orasima ili makom)', *háļa* 'halja', *hdavíca* 'udovica', *hárga* 'kvruga; velik komad', *híža* (D jd. /k/ *híži*, L jd. /pri/ *híži*, /f/ *íži*) 'kuća', *hósta* 'šuma', *ílavica* 'ilovača', *jábuka* 'jabuka', *jěšarica* 'vrsta sitnoga guštera', *jápa* (muški rod) 'nestašan i poduzetan dječak koji se nameće kao vođa', *jóma* 'jama', *kabíla* 'kobila', *káča* 'zmija', *kápa* 'kapa', *kápica* 'mala kapa, kapica', *kapíca/kupíca* 'plast (sijena)', *kapóna* 'kopanja', *karúza* 'kukuruz', *káša* 'kaša', *kášica* 'kašica', *kašica* 'koštica', *kěrpá* 'krpa', *klabasíca* 'kobasica', *kľíca* 'klica', *kníga* 'knjiga', *kódaļa* 'kudjelja', *kóza* 'koza', *kráva* 'krava', *kukuváča* 'kukavica', *kúpica* 'čaša', *lásica* 'lasica', *lesíca* 'lisica', *lípa* 'lipa', *mática* '(pčelinja) matica', *měša* 'misa' (D jd. /k/ *měši*, L jd. /pri/ *měši*), *měkla* 'metla' (I jd. /z/ *měklu/měklu*), *mlódańka* 'mladenka', *móti* 'mati' (u svim padžima jednine osim u N, A i I – *móti*, *mótar*, /z/ *mótarju* : *mótaræ*, *mótare*, /pri/ *mótare*; mn. *mótaræ*, *mótar*, *mótaram*, *mótaræ*, /pri/ *mótaraj*, za *mótarami*), *mótika* 'motika', *naděļa* 'nedjelja', *navěsta* 'bratova žena', *nóga* (i *nuóga/nuóga*) 'noga', *níva* 'njiva', *palńica* 'podrum', *páļica* 'palica, štap', *pasńica* 'pesnica', *páša* 'paša' (L jd. /na/ *páši*), *pěča* 'bijeli rubac (za glavu i ramena)', *pěna* 'pjeana', *poļica* 'polica', *póstaļa* 'postelja, krevet', *prasíca/presíca* 'prasica', *prěja* 'predivo; ispreden grubi konopljeni konac' (rijetko *prěja*), *prěsļica* 'preslica (i alat i biljka)', *púca* 'djevojka', *púra* 'purica', *ráca* 'patka', *rakíta* 'rakita, grmolika vrba', *rěpa* 'repa', *ríba* 'riba', *ródbina* 'rodbina', *róna* 'rana', *rósa* (/ruósa) 'rosa', *rúšica* 'plahta (obično od konopljinog platna)', *sabóta* 'subota', *sájæ* (*pluralia tantum*) 'čađa', *sápa* 'sapa, dah', *sekíra* 'sjekira', *Sěsvatæ* (*pluralia tantum*; G *Siěsvat*) 'Svi sveti, Sisvete', *síla* 'sila', *sírutka* 'sirutka', *skúla* 'krasta', *slóma* 'slama', *smóla* 'smola', *sněha* (/sniěha) 'snaha; mladenka', *stěna* (/stiěna) 'stijena', *steníca* 'stjenica', *stópa* 'stupa', *s(v)ěk(a)rva* 'svekrva' (dio govornika niječe tu riječ i kaže samo *púnica*), *šiba* 'šiba', *šeníca* 'pšenica', *šibica* 'šibica; žigica', *šína* 'željezna traka; tračnica', *škrabutína* '(biljka) povijuša', *šóca* 'ljubavnica', *štála* 'štala', *štáļica* 'štalica', *talíca* 'telica, junica', *těrlíca* 'trlica', *tóča* 'tuča, grad', *vadríca* 'vjedro', *věvarica* 'vjeverica', *vídra* 'vidra', *víļica* 'vilica', *vóda* (i *vuóda/vuóda*) 'voda', *zarníca* 'zornica', *zděļa* 'zđjela', *zvězda* 'zvijezda', *živíca* 'šikara, mlada (gusta) šuma', *žlíca* 'žlica'. Kada se sklanja prema ovome tipu (a ne po petom), imenica *zěmļa* ima lokativ /pa/ *zěmļe* i rjeđe /pa/ *zěmļi*.

Tako se sklanjaju i lokalni oblici muških imena: *Jóža* 'Josip', *Júra* 'Juraj', *Kórļa* 'Karlo' (danas rijetko), *Gústa* 'August', *Póļda* 'Leopold', *Žíga* 'Izidor'.

Nekoliko imenica iz ove skupine (*híža*, *hósta*, *níva*, *štála*, *palńica*) pored obične množine (*hížæ*, *hóstæ*, *nívæ*, *štálæ*) ima, po naglasku, posebne oblike za zbirnu množinu (s naknadnim duljenjem naglašenoga vokala): *híža* 'skupina kuća/skupine kuća', *hósta* 'prostor s više površina šume', *níva* 'prostor s više obrađenih njiva' (i mikrotoponim *Níva* za plodan dio u dolini potoka s ravnim ili blago nagnutim zemljištem), *štála* 'skupina štala, dio sela s više štala', *palńica*

‘više podruma jedan blizu drugoga’ (rijetko). Kako se u govoru Jesenja imenice srednjega roda u množini slažu s pridjevima u ženskom rodu, na prvi bi se pogled moglo raditi o množinskim oblicima srednjega roda. No njihova sklonidba ide posve sigurno u ženski rod (*hōsta*, *hōst*, *hōstam*, *hōsta*, /pa/ *hōstaj*, /s/ *hōstami*). Za razliku od ‘pojedinačne’ množine, koja ima troje naglasak, zbirna množina ima dugosilazni naglasak, a zajednički im je jedino oblik za genitiv. Slična se razlika čuje i za imenice *gñōča* (*gñōča* ‘uvale/uleknuća u terenu koje su jedna do druge’), *živīca* (zb. mn. *živīca*), a ovamo bi išli i slučajevi (iznimno rijetki) kao kada se umjesto *pa sabōtaj* kaže npr. *zastōnæmæ sæ pa sabuōtaj* ‘sastanemo se subotama’.

2.3.1.5. Peta skupina

U ovoj skupini u svim padežima jednine, osim u instrumentalu, i u svim padežima množine, osim u genitivu, imenice imaju dvosložni i dvovršni naglasak (̣_).

Jd. *pīla*, *pīlæ*, *pīle*, *pīlu*, (na) *pīle*, (s) *pīlu*;

Mn. *pīlæ*, *pīl*, *pīlam*, *pīlæ*, (na) *pīlaj*, (s) *pīlami*.

Po ovome se tipu sklanjaju *brōna* ‘brana, drljača’, *fāla* ‘zahvalnost’, *gīzda* ‘ponos, gizda’, *hærrja* ‘hrđa’, *hrōna* ‘hrana’ (A jd. /za/ *hrōnu/hrōnu*), *kæрма* ‘trava za stočnu hranu, krmivo’, *kūna* ‘kuna (zvjerka)’, *liška* ‘lijeska’, *mladīna* ‘perad’, *pīla* ‘pila’, *pīzda* ‘vagina’, *særna* ‘srna’, *slūga* ‘sluga’ (imenica muškog roda), *suōva* ‘sova’, *sviēča* ‘svijeća’, *svīla* ‘svila’, *šāla* ‘šala’, *trāva* ‘trava’, *værbā* ‘vrba’, *žūna* ‘žuna’.

Taj uzorak slijede i neke višesložne imenice kao *čarnīna* ‘crnina; crna sorta grožđa ili vina’, *mučnīna* ‘mučnina’, *nutrīna* ‘unutrašnjost; nutrina’, *praznīna* ‘praznina’, *rubanīna* ‘rublje’, *slabīna* ‘slabine (kao dio tijela)’, *sredīna* ‘sredina’, *starīna* ‘starina; staro vino’, *starašīna/starešīna* ‘voditelj svadbene svečanosti (koji drži prigodne govore)’ (imenica je muškoga roda), *taplīna* ‘toplina’, *tažīna* ‘težina; težak osjećaj’, *visīna* ‘visina’, *vručīna* ‘vručina’, *živīna* ‘(domaća) životinja’ (i sa zbirnim značenjem).

I ovdje valja napomenuti da se sve istovjetne pojave u jednom govoru ne odvijaju istodobno (usporedno) te da se istovjetne pojave u susjednim govorima šire različitim dinamikom. Tako prema bednjanskom *pōga*, *īgla*, *zviēzda*, *kyōsa* u govoru kako Gornjega tako i Donjega Jesenja nalazimo samo likove *pōga* ‘sitna napuklina, sitan utor, puga’, *īgla* ‘igla’, *zviēzda* ‘zvijezda’, *kōsa* ‘kosa (za košnju travu)’. Od Jedvajevih primjera mjesto *tuhtīna* ‘ustajalost, ustajali miris’ u govoru Jesenja dolazi samo *tūhtīna*. Inače su navedeni primjeri iz ove skupine stabilni. Istodobno za bednjansko *miēgla* ‘magla’ u Gornjem Jesenju nalazimo *miēgla* i *mēgla*, dok u govoru Donjeg Jesenja imamo samo *mēgla*, a lik *miēgla* može se (mogao se) kadšto čuti samo u kletvi *miēgla tæ adnæsi!* ‘odnijela te

magla!'. Slično tomu, bednjanskomu *miědzga* ‘mezgra’ (?), u govoru Gornjega Jesenja u uporabi su (bile) podjednako *miědzga* i *mědzga*, dok je u Donjem Jesenju uobičajen oblik *miědzga*, a varijanta *mědzga* čuje se (čula se) rijetko. Dok u govoru Donjega Jesenja instrumental imenica *brōna*, *hærrja*, *kærma* glasi *z brōnu*, *s hærrju*, *s kærmu*, za imenice *měgla* i *trėska* pored uobičajenih oblika instrumentala *z miěglu*, *s triěsku* mogu se čuti i instrumentali *za meglō* (vrlo rijetko) i *s triěsku*. Pored *zæmļa* ‘zemlja’ u govoru Donjeg Jesenja dolazi (rijetko) i varijanta *zæmļa*, a odgovarajući su lokativi /*pa/ zæmļe* i /*pa/ zæmļi* te instrumentali (z.) *zæmļu* / (z.) *zæmļu* ili (z.) *zamļō*, s mogućom razlikom u značenju (‘zemlja kao tvar’ i ‘zemlja za razliku od neba’). Imenica *žæna* ‘žena, supruga’ rabi se rijetko, a mjesto nje obično dolazi *bāba* ‘žena, supruga’ (što je bilo stigmatizirano kao primitivni seljački mačizam, naravno, prema kriterijima gradskih govora i standardnoga jezika) te *žæńska* ‘ženska osoba, žena; supruga’. Kao što se iz ovoga vidi, odgovori na pitanja koja možemo sebi postaviti nisu uvijek jednoznačni.

Posebnu podskupinu unutar ove skupine tvore imenice kod kojih, prema naglasnim shemama, možemo pratiti (rekonstruirati) dvije ili čak tri usporedne različite varijante naglasne sheme. Najzorniji je primjer imenica *vōda/vuōda/vuōda* ‘voda’:

- Jd. *vōda*, *vōdæ*, *vōde*, *vōdu*, (h) *vōde*, (z) *vuōdu*;
 Mn. *vōdæ*, *vuōd*, *vōdam*, *vōdæ*, (h) *vōdaj*, (z) *vōdami*.
 Jd. *vuōda*, *vadæ* (/vuōdæ), *vuōde*, *vuōdu* (/vuōdu), (h) *vuōde*, (z) *vuōdu*
 / (z) *vadō*;
 Mn. *vuōdæ*, *vuōd*, *vuōdam*, *vuōdæ*, (h) *vuōdaj*, (z) *vadōmi*.
 Jd. *vuōda*, *vuōdæ*, *vuōde*, *vuōdu*, (h) *vuōde*, (z) *vuōdu*;
 Mn. *vuōdæ*, *vuōd*, *vuōdam*, *vuōdæ*, (h) *vuōdaj*, (z) *vuōdami*.

Prva shema ove paradigme izvučena je iz zapisa (bilježenje rečenica i kratkih tekstova), druge su dvije svojevrsna rekonstrukcija jer su sastavljene samo dijelom na temelju zapisanih oblika iz spontanijh izričaja, a dijelom na temelju naknadnih ispitivanja (u kojima je najvažnija briga bila izbjeći sugeriranje odgovora). Iako je prva shema svojstvena pretežno mlađem naraštaju govornika (iz 1960-ih i 1970-ih godina, a veliko je pitanje koliko danas ima takvih govornika koji čuvaju autentični tradicionalni govor), za preostale dvije ne može se sa sigurnošću tvrditi da je ijedna od njih svojstvena, kao cjelovita i dosljedna shema, ovom ili onom tipu govornika. Ipak, čini se da treći tip (*vuōda* – s naknadnim duljenjem vokala) ima stanoviti afektivni prizvuk (*Kāk jæ vĕļika vuōda!*), a drugi se tip (npr. G jd. *vadæ*; I jd. *z vadō*) i kod starijih osoba čuo rjeđe od prethodna dva.

Gotovo se sve to može reći za još nekoliko imenica s paralelnim naglasnim shemama u sklonidbi. To su *nōga/nuōga/nuōga* ‘noga’, s trima varijantama, te

s dvjema varijantama *gláva/gláva* ‘glava’, *ròka/ròka* ‘ruka’, *zìma/zìma* ‘zima’, a varijanta *pæta/pæta* ‘peta’ samo je dopuštena i slabo u zapisima potvrđena. Dajemo paralelne naglasne sheme za te imenice.

Imenica *nôga/nuôga/nuôga*: 1. Jd. *nôga, nógæ, nôge, nôgu, (na) nôge, (z) nuôgu*; Mn. *nógæ, nuôg (/nuôg), nógam, nógæ, (na) nógaj, (z) nógami*; 2. Jd. *nuôga, nagæ, nuôge, nuôgu/nuôgu, (na) nuôge, (z) nuôgu / (z) nugô*; Mn. *nuôgæ, nuôg, nuôgam, nuôgæ, na nuôgaj, (z) nugômi*; 3. Jd. *nuôga, nuôgæ, nuôge, nuôgu, (na) nuôge, (z) nuôgu*; Mn. *nuôgæ, nuôg, nuôgam, nuôgæ, (na) nuôgaj, (z) nuôgami*. Iako se svaki govornik ravna prema svojim navikama, čini se da kadšto isti govornik bira između triju mogućnosti, iako je prva shema u govoru najčešća. Imenica sa značenjem ‘glava’: 1. Jd. *gláva, glávæ (rijetko glavæ), gláve, glávu (/glávu), (na) gláve, (z) glávu / (z) glavô*; Mn. *gláve, gláv, glávam, glávæ, (na) glávaj, (z) glavômi*; 2. Jd. *gláva, glávæ, gláve, glávu, (na) gláve, (z) glávu*; Mn. *glávæ, gláv (rijetko), glávam, glávæ, (na) glávaj, (z) glávami*. Imenica sa značenjem ‘ruka’: 1. Jd. *ròka, rukæ, ròke, ròku (/ròku), (na) ròke, (z) ròku / (z) rukô*; Mn. *ròkæ/ròkæ (rijetko), ròk, ròkam, ròkæ/ròkæ (rijetko), (na) ròkaj, (z) rukômi*; 2. *ròka, ròkæ, ròke, ròku, (na) ròke, (z) ròku (rijetko)*; Mn. *ròkæ, ròk (rijetko), ròkam, ròkæ, (na) ròkaj, (z) ròkami*. Imenica ‘zima; hladno’: 1. Jd. *zìma (npr. zìma mi jæ ‘hladno mi je’), zímæ (ali izraz sæ zimæ ‘ove, protekle zime’), zìme, zìmu/zìmu, (pa) zìme, (z.) zìmu*; Mn. *zímæ, zìm, zìmam, zímæ, (pa) zìmaj, (z.) zìmami*; 2. Jd. *zìma (npr. bìla jæ dôga zìma ‘bila je duga zima’), zímæ (npr. hmæær jæ ad zímæ ‘umro je od zime/hladnoće’), zìme (npr. /g./ zìme ‘prema zimi’), zìmu, (pa) zìme (‘po hladnoći’), (z.) zìmu*; Mn. *zímæ, zìm, zìmam, zímæ, (pa) zìmaj, (z.) zìmami*. Za imenicu sa značenjem ‘peta’ bilo je vrlo malo potvrda iz zapisa spontanih izričaja pa su sheme rekonstruirane na temelju naknadnih anketa: 1. Jd. *pæta, pætaæ, pæte, pætu (/pætu), (na) pæte, (s) pætu*; Mn. *pætaæ, pætt, pættam (npr. dâj si pættam vëtra ‘daj petama vjetra, bježi’), pætaæ, (na) pættaj, (s) patômi*; 2. Jd. *pæta, pætaæ, pæte, pætu, (na) pæte, (s) pætu*; Mn. *pætaæ, pætt, pættam, pætaæ, (na) pættaj, (s) pættami*. U govoru govornici ne odjeljuju strogo jednu shemu od druge. Naglasni tip za G jd. *patæ* nisam zabilježio (iako je moguć).

Imenica *sæstra* ‘sestra’ sklanja se razmjerno dosljedno: Jd. *sæstra, sæstræ/sastræ, sæstre, sæstru, (pri) sæstre, (s.) sæstru / (s.) sastrô*; Mn. *sæstræ, sæster/sastiër (rijetko i sæstri), sæstram, sæstræ, (pri) sæstraj, (s.) sæstrami/sastrômi*.

Iako ne toliko dosljedno kao navedene imenice, i neke druge imenice pokazuju dvije moguće sheme (1. i 2.: “_ _-a : ˇ _ _-a), s tim da je jedna od njih uobičajena (*stëna, græda, dëska, snëha, ruôsa, glïsta, çmæla, dûsa*), a druga rjeđa i nepotpunija (*stiëna, græda, diëska, sniëha, rôsa, glïsta, çmæla, dûsa*). Riječ *zôrja/zuôrja* ‘zora’ u uporabi je vrlo rijetka, a *Guöra* dolazi samo kao mikrotoponim. Iako inače slijedi shemu *çriëšña*, imenica *jûha* ‘juha’ uz instrumental (z) *jûhu* ima I jd. (z) *jûhu*. Imenice *ruôsa, glïsta, çmæla, dûsa* nemaju instrumentala s

akutom (◌̣) na posljednjem slogu. U D i L jd. imenica *dūša* ima oblike (g.) *dūši* i /*pri/ dūši* (ne oblike na *-e*). Navedene sheme (djelomice rekonstruirane pomoću odgovora na pitanja) pokazuju kako unutar jednoga sklonidbenoga sustava jedni oblici mogu utjecati na druge.

2.3.2. *i*-sklonidba

Kao što je određen broj nesigurnosti postojao za imenice *a*-sklonidbe tipa ◌_{-a}, još je više nesigurnosti za dio imenica *i*-sklonidbe. Naime, za imenice te sklonidbe imali smo u zapisanim rečenicama i tekstovima (osim za nekoliko najobičnijih, najčešćih) vrlo malo potvrda za neke padeže jednine (npr. dativ, lokativ i instrumental), a u množini su za te padeže potvrde gotovo redovito potpuno izostale. Razlog tomu može biti u samom značenju imenica (nema posebne potrebe za izricanjem njihove množine) ili pak u rijetkoj njihovoj uporabi. Pokazalo se da su naknadne provjere (pomoću pitanja govornicima) bile složene (a odgovori nerijetko nepouzdati) jer je pitanja trebalo postavljati tako da se pomoću njih ispitanicima što manje sugeriraju odgovori. Osim toga, mnogi ispitanici svako su takvo pitanje doživljavali kao puko cjepidlačenje jer – po njihovu mišljenju – sve se to može reći i na onom tipu jezika koji se uči u školi (te rabi u crkvi), pa čemu se onda zamarati time kako se kaže. U ovom tipu deklinacije ima priličan broj naglasaka (dugosilaznoga i akuta) na kraju riječi (*-jō̇*, *-ō̇m*, *-â̇m*, *-iē̇*, *-mī̇*).

Padežni dočetci za *i*-sklonidbu jesu:

	N	G	D	A	L	I
Jd.	-∅	-i	-i	-∅	-i	-jō̇ / -ju
Mn.	-i	-i	-â̇ / -am	-i	-iē̇ / -e	-mī̇

2.3.2.1. Prva skupina

Jd. *riēč*, *riēči*, *riēci*, *riēč*, (*pri*) *riēči*, (*z*) *rečjō̇* (danas i *riēčju*);

Mn. *riēči*, *riēci*, *rečâ̇m*, *riēci*, (*pri*) *rečiē̇*, (*z*) *rečmī̇*.

U I jd. /j/ u dočetu je labilno pa se kadšto može čuti i (*z*) *rečō̇*, (*z*) *riēču*.

Kao *riēč* ‘riječ’ mijenjaju se *čī* ‘kći’ (G jd. *čâ̇ri*, D mn. *čâ̇ram*; mjesto I mn. *čarmī̇* dolazi obično oblik *čâ̇ri* ako je u sintagmi kakav dodatak u padežu: (*s*.) *svō̇jimi čâ̇ri* ‘sa svojim kćerima’, (*z*) *miē̇nimi čâ̇ri* ‘s manjim kćerima’), *lâ̇ž* ‘laž’, *muō̇č* ‘moć’, *nīt* ‘nit’ (I jd. /z/ *nītju*), *skâ̇rb* ‘briga, skrb’, *tūr* ‘utabana staza u snijegu’ (I jd. /s/ *tūrju*, L mn. /pa/ *tūre*), *viēs* (samo u jd.) ‘posjet iz okolice u susjedstvu, u selu’, *vūš* ‘uš’, *zviēr* ‘zvijer’, *živâd* ‘stoka, blago’.

Tako se sklanjaju i imenice s višesložnom osnovom kao *kakuō̇š* ‘kokoš’ (G jd. *kakuō̇ši*, L jd. /na/ *kakuō̇ši*, I jd. /s/ *kakašjō̇*, L mn. /pri/ *kakašiē̇* i /pri/ *kakuō̇še*),

mîsel ‘misao’, *pamuôč* ‘pomoć’, *parôt* ‘krilo’ (L mn. /na/ *parutiě*, I mn. /s/ *parutmî*), *plîesen* ‘plijesan’, *spuôved* ‘ispovijed’, *râven* ‘ravnina, ravnica’, *živâd* ‘stoka, blago’.

2.3.2.2. Druga skupina

Imenice ove skupine razlikuju se od prethodne po tome što u G i D jd. mjesto dugosilaznog (◌̄) imaju tromi naglasak (◌̄), a tako i u N i A mn. Tako se mijenjaju *duôb* ‘doba /približno vrijeme/ dana, trenutak u danu’ (*dô sæ dôbi* ‘do ovoga trenutka’, *dô kæ dôbi butæ čûli* ‘do kojega ćete sata biti budni’), *hæřž* ‘raž’, *kærv* ‘krv’, *kærvî*, (L jd. /h/ *kærvî*, I jd. /s/ *karyjô* ili /s/ *kærvju*), *skærb* ‘skrb, briga’, *stærn* ‘strn, strnika’, *suôl* (G jd. *sôli*) ‘sol’, *strôn* ‘strana’, *zuôb* ‘zob’.

2.3.2.3. Treća skupina

Kao što se u prethodnoj skupini rijetko za G jd. uz *skærbî* može čuti i *skærbî*, tako za imenice u ovoj skupini u G i D jd. te u N i A mn. ta dva naglasaka dolaze kao ravnopravne varijante. Tako *bærv* (G jd. *bærvî/bærvî*) ‘brv’, *kuôst* (G jd. *kôsti/kuôsti*) ‘kost’, *klôp* (G jd. *klôpi/klôpi*) ‘klupa’, *kliêt* (G jd. *klëti/klëti*) ‘klijet’, *môst* (G jd. *môsti/môsti*) ‘mast’, *nuôč* (G jd. *nôči/nuôči*) ‘noć’, *pæč* (G jd. *pæči/pæči*) ‘peć’, *svæřž* (G jd. *svæřži/svæřži*) ‘grana’, *žært* (G jd. *žærti/žærti*) ‘motka položena preko sijena ili slame da ga drži na vozu (/kolima) i pričvršćena užetima’.

Imenica *stvâr* ‘stvar’ mijenja se ovako: Jd. *stvâr*, *stvâri*, *stvâri*, *stvâr*, (*na*) *stvâri*, (*s.*) *stvârju* (iznimno rijetko *stvarjô*); Mn. *stvâri*, *stvâri*, *stvâr(j)am?*, *stvâri*, (*na*) *stvâre*, (*s.*) *stvârmi*. Tomu tipu pripada i imenica *arâl* (G jd. *arâli*) ‘(zemljišno) jutro’. Tako se sklanja i nekoliko imenica s višesložnom osnovom kao *jâkast* ‘jakost’, *liênast* ‘lijenost’, *zâvist* (uz *jâl* ‘jal, zavist’).

Imenica *rît* ‘stražnjica’ ima ovakvu promjenu: Jd. *rît*, *rîti*, *rîti*, *rît*, (*pa*) *rîti*, (*z*) *rîtju*; Mn. *rîti*, *rîti*, *ritæm*, *rîti*, (*pa*) *ritiě*, (*z*) *rîtmi* ili (*z*) *rîti*. S tromim naglaskom (◌̄_◌̄-◌̄) na drugom slogu od kraja osnove u N jd. ide i nekoliko višesložnih imenica kao *mlôdast* ‘mladost’, *mîlast* ‘milost’, *pômat* ‘pamet, razum’ (ipak, u izrazu *zæjti h pômat* ‘prisjetiti se; povesti računa /o čemu/’ dolazi drugi tip naglasaka), *râdast* ‘radost’, *stârast* ‘starost’, *žâllast* ‘žalost’.

Imenica *kôpel* ‘kupelj’ rijetka je i dolazi samo u dobrohotnoj psovci (blagom prijekoru upućenom obično djetetu) jer se više ne zna pravo značenje riječi: ‘*ěn ti kôpel* ‘da ti kupelj!’ ‘tako ti kupelj!’’. Imenica *lâs* podjednako se mijenja kao imenica muškoga roda (Jd. *lâs*, *lâsa*, *lâsu*, *lâs*, /na/ *lâsu*, /z/ *lâsam*; Mn. *lâsi*, *lâsav*, *lâsam*, *lâsæ*, /pa/ *lâse*, /z/ *lâsi*), sa značenjem pretežno ‘pojedinačna vlas kose’ te po *i*-sklonidbi (Jd. *lâs*, *lâsi*, *lâsi*, *lâs*, /na/ *lâsi*, /z/ *lasjô*; Mn. *lâsi*, *lâsi*, *lasæm*, *lâsi*, /na/ *lasiě*, /z/ *lasmî*), u množini pretežno sa zbirnim značenjem ‘kosa, vlasi’. Kao što se vidi, u N i A jd. te u N mn. obje se imenice po obliku poklapaju.

Pregled naglasnih shema

Osim u slučajevima kada je to relevantno (npr. za tipove kao *mědved*, *fűrek*, *riěč* i sl.), u shemama se ne naznačuju nenaglašeni slogovi u prednaglasnom položaju (pri „kolonalnom“ naglasku, naglasak se ponaša jednako, primjerice u imenicama *cěsta*, koja je dvosložna, i *cőparnica*, koja je četverosložna).

IMENICE MUŠKOGA RODA

		N	G	D	A	L	I	
1.	Jd.	$\hat{_}_-\emptyset$	$\hat{_}_-\text{a}$	$\hat{_}_-\text{u}$	$\hat{_}_-\text{a} /$ $_-\emptyset$	$\hat{_}_-\text{u}$	$\hat{_}_-\text{am}$	(diědek)
	Mn.	$\hat{_}_-\text{i}$	$\hat{_}_-\text{av}$	$\hat{_}_-\text{am}$	$\hat{_}_-\text{æ}$	$\hat{_}_-\text{e}$	$\hat{_}_-\text{i}$	
2.	Jd.	$\tilde{_}_-\emptyset$	$\tilde{_}_-\text{a}$	$\tilde{_}_-\text{u}$	$\tilde{_}_-\text{a} /$ $_-\emptyset$	$\tilde{_}_-\text{u}$	$\tilde{_}_-\text{am}$	(ciěňak)
	Mn.	$\tilde{_}_-\text{i}$	$\tilde{_}_-\text{av}$	$\tilde{_}_-\text{am}$	$\tilde{_}_-\text{æ}$	$\tilde{_}_-\text{e}$	$\tilde{_}_-\text{i}$	
3.	Jd.	$_-_-\emptyset$	$_-_-\text{a}$	$_-_-\text{u}$	$_-_-\text{a} /$ $_-\emptyset$	$_-_-\text{u}$	$_-_-\text{am}$	(pěšek)
	Mn.	$_-_-\text{i}$	$_-_-\text{av}$	$_-_-\text{am}$	$_-_-\text{æ}$	$_-_-\text{e}$	$_-_-\text{i}$	
4.	Jd.	$_-_-\emptyset$	$_-_-\text{a}$	$_-_-\text{u}$	$_-_-\text{a} /$ $_-\emptyset$	$\hat{_}_-\text{u}$	$_-_-\text{am}$	(brăt)
	Mn.	$_-_-\text{i}$	$\hat{_}_-\text{av}$	$_-_-\text{am}$	$_-_-\text{æ} /$ $_-\emptyset$	$\hat{_}_-\text{e}$	$\hat{_}_-\text{i}$	
5.	Jd.	$\check{_}_-\emptyset$	$_-_-\text{a}$	$_-_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{a} /$ $\check{_}_-\emptyset$	$_-_-\text{u}$	$_-_-\text{am}$	(mědved)
	Mn.	$_-_-\text{i}$	$\hat{_}_-\text{i}$	$_-_-\text{am}$	$_-_-\text{æ}$	$_-_-\text{e}$	$\hat{_}_-\text{i}$	
6.	Jd.	$\hat{_}_-\emptyset$	$\hat{_}_-\text{a}$	$\hat{_}_-\text{u}$	$\hat{_}_-\text{a} /$ $\hat{_}_-\emptyset$	$\tilde{_}_-\text{u}$	$\hat{_}_-\text{am}$	(grâd)
	Mn.	$\hat{_}_-\text{i}$	$\tilde{_}_-\text{av}$	$\hat{_}_-\text{am}$	$\hat{_}_-\text{æ}$	$\tilde{_}_-\text{e}$	$\tilde{_}_-\text{i}$	
7.	Jd.	$_-_-\emptyset$	$\check{_}_-\text{a}$	$\check{_}_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{a} /$ $_-_-\emptyset$	$\tilde{_}_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{am}$	(kőń)
	Mn.	$\check{_}_-\text{i}$	$\tilde{_}_-\text{av}$	$\check{_}_-\text{am}$	$\check{_}_-\text{æ}$	$\tilde{_}_-\text{e}$	$\tilde{_}_-\text{i}$	
8.	Jd.	$\tilde{_}_-\emptyset$	$\check{_}_-\text{a}$	$\check{_}_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{a} /$ $\tilde{_}_-\emptyset$	$\tilde{_}_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{am}$	(bűk)
	Mn.	$\check{_}_-\text{i}$	$\tilde{_}_-\text{av}$	$\check{_}_-\text{am}$	$\check{_}_-\text{æ}$	$\tilde{_}_-\text{e}$	$\tilde{_}_-\text{i}$	
9.	Jd.	$\check{_}_-\emptyset$	$\check{_}_-\text{a}$	$\check{_}_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{a} /$ $\check{_}_-\emptyset$	$\tilde{_}_-\text{u}$	$\check{_}_-\text{am}$	(fűrek)
	Mn.	$\check{_}_-\text{i}$	$\tilde{_}_-\text{av}$	$\check{_}_-\text{am}$	$\check{_}_-\text{æ}$	$\tilde{_}_-\text{e}$	$\tilde{_}_-\text{i}$	

IMENICE SREDNJEGA RODA

		N	G	D	A	L	I	
1.	Jd.	$\hat{_}e / \hat{_}æ$	$\hat{_}a$	$\hat{_}u$	$\hat{_}e / \hat{_}æ$	$\hat{_}u$	$\hat{_}am$	(tiêle, puôļæ)
	Mn.	$\hat{_}a$	$\hat{_}∅$	$\hat{_}am$	$\hat{_}a$	$\hat{_}e$	$\hat{_}i$	
2.	Jd.	$\tilde{_}e / \tilde{_}æ$	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}u$	$\tilde{_}e / \tilde{_}æ$	$\tilde{_}u$	$\tilde{_}am$	(vrăctve, brôñæ)
	Mn.	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}∅$	$\tilde{_}am$	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}e$	$\tilde{_}i$	
3.	Jd.	$_æ$	$_ã$	$_ũ$	$_æ$	$_ũ$	$_ãm$	(jalšjæ)
	Mn.	$_ã$	$_∅ (?)$	$_ãm$	$_ã$	$_iě$	$_ĩ$	
4.	Jd.	$\hat{_}e$	$\hat{_}a$	$\hat{_}u$	$\hat{_}e$	$\hat{_}u$	$\hat{_}am$	(čriêve, vûhe)
	Mn.	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}∅$	$\tilde{_}am$	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}e$	$\tilde{_}i$	
5.	Jd.	$\"e / \"æ$	$\"a$	$\"u$	$\"e / \"æ$	$\"u$	$\"am$	(jêle, rătîšæ)
	Mn.	$\hat{_}a$	$\hat{_}∅$	$\hat{_}am$	$\hat{_}a$	$\hat{_}e$	$\hat{_}i$	
6.	Jd.	$\check{_}e$	$\check{_}a$	$\check{_}u$	$\check{_}e$	$\check{_}u$	$\check{_}am$	(čæle)
	Mn.	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}∅$	$\tilde{_}am$	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}e$	$\tilde{_}i$	
7. a.	Jd.	$\"æ / \hat{_}æ$	$\"an-a$	$\"an-u$	$\"æ / \hat{_}æ$	$\"an-u$	$\"an-am$	(brêmæ, vriêmæ)
	Mn.	$_æñ-a$	$_æñ∅$	$_æñ-am$	$_æñ-a$	$_æñ-e$	$_æñ-i$	
7. b.	Jd.	$\"æ / \check{_}æ$	$\"at-a / \check{_}ăt-a$	$\"at-u$	$\"æ / \check{_}æ$	$\"at-u / \check{_}ăt-u$	$\"at-am / \check{_}ăt-am$	(môršæ, tăle)
	Mn.	(ova skupina nema množine)						

IMENICE ŽENSKOGA RODA

a-sklonidba

		N	G	D	A	L	I	
1.	Jd.	$\hat{_}a$	$\hat{_}æ$	$\hat{_}e$	$\hat{_}u$	$\hat{_}e$	$\hat{_}u$	(čriêšna)
	Mn.	$\hat{_}æ$	$\hat{_}∅$	$\hat{_}am$	$\hat{_}æ$	$\hat{_}aj$	$\hat{_}ami$	
2.	Jd.	$\tilde{_}a$	$\tilde{_}æ$	$\tilde{_}e$	$\tilde{_}u$	$\tilde{_}e$	$\tilde{_}u$	(gôška)
	Mn.	$\tilde{_}æ$	$\tilde{_}∅$	$\tilde{_}am$	$\tilde{_}æ$	$\tilde{_}aj$	$\tilde{_}ami$	
3.	Jd.	$_ã$	$_æ$	$_iě$	$_ô$	$_iě$	$_ô$	(gaspã)
	Mn.	$_æ$	$_ĩ (?)$	$_ôm$ ($_ãm?$)	$_æ$	$_ãj$	$_ômi$	

4.	Jd.	"-a	"-æ	"-e	"-u	"-e	^-u	(žãba)
	Mn.	"-æ	^-∅	"-am	"-æ	"-aj	"-ami	
5.	Jd.	^-a	^-æ	^-e	^-u	^-e	^-u	(pãla)
	Mn.	^-æ	^-∅	^-am	^-æ	^-aj	^-ami	

i-sklonidba

		N	G	D	A	L	I	
1.	Jd.	^-∅	^-i	^-i	^-∅	^-i	^-jõ	(riêç)
	Mn.	^-i	^-i	^-æm	^-i	^-iẽ	^-mĩ	
2.	Jd.	^-∅	"-i	"-i	^-∅	^-i	^-jõ	(hãrž)
	Mn.	"-i	^-i	^-æm (^-âm?)	"-i	^-iẽ	^-mĩ	
3.	Jd.	^-∅	"-i / ^-i	"-i / ^-i	^-∅	"-i / ^-i	^-ju / ^-jõ	(bãrv)
	Mn.	"-i / (^-i)	^-i	^-æm	"-i / ^-i	^-iẽ	^-mĩ	

Literatura

- Brozović, Dalibor. 1988. Kajkavsko narječje. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Ur. Dalibor Brozović i Pavle Ivić. Zagreb: Leksikografski zavod „Miroslav Krleža”, 90–99.
- Brozović, Dalibor; Lisac, Josip. 1981. Začretje (OLA 29). *Fonološki opisi srpsko-hrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*. Ur. Pavle Ivić, Nedim Filipović i dr. Sarajevo: ANUBiH, 315–323.
- Celinić, Anita. 2000. O morfologiji govora Gornje Plemenšćine. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 26, Zagreb, 13–23.
- Celinić, Anita. 2011. Gornjosutlanski dijalekt kajkavskoga narječja u svjetlu fonologije. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 17, Zagreb, 19–60.
- Ivšić, Stjepan. 1936. Jezik Hrvata kajkavaca. *Ljetopis JAZU*, 48, Zagreb, 47–88 + karta.
- Jedvaj, Josip. 1956. Bednjanski govor. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 1, Zagreb, 279–330.
- Kovačec, August. 1989. Četverotonski prozodijski sustav nekih kajkavskih govora. *Govor*, 2, Zagreb, 13–27.¹
- Kovačec, August. 1990. O razvoju vokalizma u dvama susjednim kajkavskim govorima. *Suvremena lingvistika*, 29–30, Zagreb, 51–60.
- Kovačec, August. 1991. Le système prosodique à quatre tons dans quelques parlers kaikaviens. *Wiener Slavistischer Almanach. Festschrift Lubomir Đurovič zum 65. Geburtstag*, 25–26, Wien, 247–255.
- Kovačec, August. 2003. – 2004. Deminutivi osobnih imena izvedenih s pomoću višestrukog sufiksa kao kompenzacija za vokativ u jednom kajkavskom govoru. *Folia Onomastica Croatica*, 12–13, Zagreb, 289–298.
- Kovačec, August. 2013. Dvostruki oblici imperativa u jednom kajkavskom govoru. *Od indoeuropeistike do kroatistike. Zbornik u čast Daliboru Brozoviću*. Ur. Ranko Matasović. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 223–229.
- Kovačec, August. 2016. Kontekstualne varijante prijedloga u (kajkavskom) govoru Jesenja. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 20, Zagreb, 91–109.
- Lončarić, Mijo. 1996. *Kajkavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga.
- March, William. 1981. Kajkavian inflectional Morphophonemics: an Analysis of the Morphology of Dialects of Velika Rakovica, Virje and Bednja. *Rad JAZU*, 388, Zagreb, 237–312.
- Maresić, Jela. 2018. Morfologija podravskoga kajkavskog dijalekta. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 22, Zagreb, 1–140.

¹ Članak je objavljen bez autorske korekture pa je na str. 20. i 23. veći broj pogrešaka u akcentuaciji.

